

AALBORG UNIVERSITET

Voldsudsatte kvinder under Covid-19 pandemien
Battered Women during Covid-19 pandemic

En kvalitativ undersøgelse af socialarbejdere i mødet med voldsudsatte kvinder

A qualitative study of social workers in the work with battered women.

Ikram El Faquiri

Studienr: 20201452

Vejleder: Halima El Abassi

Kandidat i Socialt Arbejde, 4 semester - Speciale

Aalborg Universitet, København

Aflevering: onsdag d. 1. juni 2022

Anslag: 166.923 inkl. mellemrum og ekskl. forside, indholdsfortegnelse,
abstract, tabeller, litteraturliste & bilag.

Forord

Jeg kan ikke sætte ord på, hvor taknemmelig og heldig, jeg er. Et nyt kapitel i mit liv er så småt begyndt.

Jeg vil rigtig gerne starte med at takke mine børns far, Abdotalib, som har været min inspiration og støtte igennem hele mit specialeforløb. Uden dig ville jeg ikke være i stand til at færdiggøre dette speciale. En kæmpe tak og knus til dig.

Tak til både familie og bekendte, som har støttet mig i processen og hjulpet mig op, når jeg har haft brug for det.

Tak til alle specialets informanter, hvis deltagelse har gjort dette speciale muligt og lærerigt under forløbet.

En særlig tak til min specialevejleder, Halima El Abassi, som har motiveret mig, skubbet mig og gjort det muligt at færdiggøre mit speciale. Med din konstruktive feedback og dine nyttige kommentarer har du gjort mig klogere på, hvordan jeg kan være en god socialarbejder i den nærmeste fremtid.

Særligt tak for din støtte under denne udfordrende, men også lærerig proces, der har været med til at udvikle mine akademiske kompetencer.

Dette speciale er en milepæl. Tak.

Rigtig god læselyst.

Abstract

This project is based on social work within the field of violence against women during the Covid19 pandemic from a hermeneutic perspective. This project is based on four qualitative interviews with people that work with battered women daily. The project's empirical data was collected from a women's shelter, Borgercenter Voksne, and two organizations with whom they work and get advice and guidance.

The project intends to explore the importance of recognizing abused women during the Covid19 pandemic, and how social workers can empower women and ensure their autonomy.

The project has included *Axel Honneth's* theory of *recognition* to illustrate what meaning Covid19 has for the battered women's situation and how important *recognition* has been for the battered women's self-development. In addition, I have included the concept of *Empowerment* to illustrate how social workers can help the battered women and how the social workers can ensure their autonomy and belief in their own agency and inner power.

These theories are helping the project answer the research questions and to create an understanding of battered women's challenges and their opportunity to start a new life without violence.

The project is about battered women, which got much attention during the Covid19 pandemic because of the restriction in society. It means that families were forced to be in the same house and did not have the opportunity to leave and call for some help because they were locked in with the man who commits violence against them. When the women get to the women's shelter, they are provided with an opportunity to get recognition, empowerment and a boost to their self-confidence and self-appreciation. That means that the women can come out of the relationship of violence, can start a new life and reduce negative patterns.

Indholdsfortegnelse

Forord	1
Abstract.....	2
Læsevejledning	6
Forskningsgennemgang	8
Relevans for socialt arbejde	14
Min motivation	16
Kapitel 1: Indledning.....	17
<i>1:1 Problemfelt.....</i>	<i>18</i>
<i>1:2 Problemformulering</i>	<i>19</i>
<i>1:3 Forskningsspørgsmål.....</i>	<i>19</i>
<i>1:4 Afgrænsning.....</i>	<i>20</i>
<i>1:5 Begrebsafklaring.....</i>	<i>21</i>
<i>1:6 Vold - et socialt problem?</i>	<i>23</i>
<i>1:7 Voldsformer og voldsdynamikker.....</i>	<i>23</i>
<i>1:8 Regelsæt</i>	<i>25</i>
Kapitel 2: Videnskabsteoretiske overvejelser.....	30
<i>2:1 Fænomenologi, positivisme og hermeneutik</i>	<i>30</i>
<i>2:2 Den filosofiske hermeneutik.....</i>	<i>31</i>
<i>2:3 Forståelseshorisont/forståelsesproces.....</i>	<i>32</i>
<i>2:4 Horisontsammensmeltning.....</i>	<i>33</i>
<i>2:5 Den hermeneutiske cirkel.....</i>	<i>34</i>
<i>2:6 Forforståelse/fordomme</i>	<i>35</i>

Kapitel 3: Empirisk undersøgelsesmetode.....	37
3:1 <i>Den kvalitative og kvantitative forskningsmetode</i>	37
3:2 <i>Præsentation af valgte informanter</i>	38
3:3 <i>Semistruktureret interview</i>	40
3:4 <i>Interviewsituation</i>	41
3:5 <i>Transskription og databearbejdning</i>	41
3:6 <i>Kodning</i>	42
3:7 <i>Etiske overvejelser</i>	43
3:8 <i>Overvejelser om undersøgelsesmetodens kvalitet</i>	44
3:8:1 <i>Validitet, Reliabilitet, Overførbarhed</i>	44
3:9 <i>Analysestrategi</i>	47
Kapitel 4: Teoretiske overvejelse.....	48
4:1 <i>Anerkendelsesteori</i>	48
4:2 <i>Axel Honneth</i>	48
4:3 <i>Tre anerkendelsessfærer</i>	49
4:4 <i>Krænkede anerkendelsesforventninger</i>	51
4:5 <i>Paulo Freire</i>	52
4:6 <i>Konfliktteoretiske modeller i socialt arbejde</i>	52
4:7 <i>Empowerment</i>	52
Kapitel 5: Analysestrategi	54
5:1 Analyse 1.....	55
5:1:1 <i>Den private anerkendelsessfære</i>	55
5:1:2 <i>Den retslige anerkendelsessfære</i>	61
5:1:3 <i>Den solidariske anerkendelsessfære</i>	66
5:1:4 <i>Delkonklusion 1</i>	71

5:3 Analyse 2	73
5:3:1 Empowerment og autonomi	73
5:4:2 Delkonklusion 2	80
Kapitel 6: Specialets konklusion	81
Kapitel 7: Perspektivering	83
Litteraturliste	85

Læsevejledning

I nærværende speciale dykker jeg ned i et interessant emne, nemlig om *voldsudsatte kvinder*. Specialet er inddelt i 6 kapitler og jeg vil i det følgende beskrive, hvad hvert kapitel vil indeholde.

Foruden specialets inddelte kapitler, starter specialet med et forord til dem, der har støttet mig igennem projektet. Efterfulgt er der et abstract, der opridser specialets vigtigste elementer på et fremmed sprog. Dernæst bliver alle relevante rapporter og forskning indenfor området gennemgået. Inden specialets gennemgåede kapitler kommer der et afsnit, relevans for socialt arbejde, der beskriver, hvorfor vold i nære relationer er vigtig for dagens sociale arbejde, og til sidst min motivation for netop at skrive om dette emne.

Kapitel 1 starter med en indledning, hvor specialets udgangspunkt bliver præsenteret og efterfulgt af et problemfelt, der giver et overblik over specialets vigtigste problemstillinger i samfundet, som giver anledning til specialets problemformulering og to forskningsspørgsmål. Kapitlet fortsætter med en afgrænsning, begrebsafklaring, definition af vold som et socialt problem, beskrivelse af voldsformer og voldsdynamikker og til sidst et regelsæt, som opridser lovgivningen inden for dette område.

Kapitel 2 handler om præsentation af specialets videnskabsteoretiske overvejelser. Specialets fravalg af positivisme og fænomenologi og mit tilvalg af den filosofiske hermeneutik bliver beskrevet her, efterfulgt af en gennemgang af den hermeneutiske cirkel og de andre hermeneutiske begreber forståelseshorisont/forståelsesproces og horisontsammensmeltning, og sidst i kapitlet bliver der sat fokus på min forforståelse og fordomme.

Kapitel 3 vil give læseren et indblik i den empirisk undersøgelsesmetode, som er blevet anvendt i specialet. Til at starte med vil mit valg af den kvalitative forskningsmetode blive beskrevet, de udvalgte informanter vil blive præsenteret, og det semistrukturerede interview, interviewsituationen, transskription og databearbejdning, kodning, etiske overvejelser og overvejelser om undersøgelsesmetoder, herunder validitet, reliabilitet og overførbarhed, vil blive beskrevet. Til sidst i kapitlet vil jeg komme ind på specialets analysestrategi.

Kapitel 4 vil indeholde de teoretiske overvejelser og præsentation af de udvalgte teorier, som vil blive anvendt i analysedelen. De teoretiske overvejelser, som er blevet inddraget i specialet, er sociologen *Axel Honneths anerkendelsesteori* og *det konflikteoretiske perspektiv*, herunder den *Empowermentorienterede tilgang*.

Kapitel 5 vil indeholde en analyse, som består af to analysedele, hvor hver analysedel vil blive afrundet med en delkonklusion.

Kapitel 6 fører til specialets konklusion, som vil opridse specialets vigtigste elementer, der vil give læseren en indsigt i besvarelse af specialets problemformuleringer og forskningsspørgsmål.

Kapitel 7 er det sidste kapitel i specialet og vil give læseren en indsigt i specialets perspektivering, hvor der er særligt fokus på *fire forskellige perspektiver*, der bidrager til den samlede forståelse af det primære problemfelt.

Forskningsgennemgang

I det følgende afsnit vil jeg belyse specialets forskningsgennemgang og informationssøgning, som har været relevant i forbindelse med styring af projektet. Jeg vil ydermere beskrive, hvordan jeg har grebet søgeprocessen an, hvilke databaser jeg har anvendt, og hvilket udfald det har givet. Denne eksisterende forskning kan hjælpe mig i undersøgelsesprocessen med baggrundsviden om forskningsfeltet, med en forståelse af, hvordan jeg kan opstille min problemstilling, med indsigt i de metodiske tilgange og til sidst teori og begrebsvalg samt operationalisering (Danneris & Monrad, 2018, s. 62). Forskningsgennemgang har hjulpet mig i retning af kernen af specialets problemfelt og problemstillinger.

I min forskningsgennemgang, har jeg valgt at anvende ”*systematisk metode og kædesøgning*” jf. Den Gode Opgave (Rienecker & Jørgensen, 2012, s. 154). I den systematiske søgning har jeg anvendt artikeldatabaser. Denne søgning har foregået over en længere periode, fra d. 20. januar 2022 til d. 2. april 2022, og søgeordene kan derfor have ændret sig, efterhånden som jeg fandt fokus i opgaven.

Jeg har udvalgt både danske og internationale databaser, som definerer de udfald, jeg skal bruge i mit speciale. Jeg har valgt at beskrive nedenfor, hvilke ord jeg har søgt i mine databaser, hvilke databaser jeg har anvendt, og hvilket resultat det har givet.

Hvad vil jeg gerne undersøge: Her skal jeg have mit problemfelt og mine problemstillinger, så jeg kan bruge det i min søgning af eksisterende forskning eller litteratur.

Jeg vil gerne gribe søgeprocessen an med henblik på at undersøge, om der findes tidligere forskning om *vold i nære relationer* og *Covid19-nedlukning*.

Hvilke databaser har jeg anvendt: Det nedenstående er de søgemaskiner, jeg har gjort brug af i forbindelse med den grundlæggende informationsindsamling for at komme nærmere på min forskningsgennemgang og tættere på mit problemfelt. Jeg har forsøgt at gøre brug af *Scopus*, *dansk dataarkiv* og *nøglepublikationer* i afsøgning af mit problemfelt, men det gav ingen udfald i min systematiske søgning.

AAU bibliotekets søgemaskine (primo)	Google Scholar
Bibliotek.dk	ProQuest
Socialstyrelsens databaser	LOKKS-databaser
Vive	

Hvilke ord har jeg anvendt: I den nedenstående tabel skal jeg i gang med at undersøge, om der findes eksisterende forskning på området. Dette gør jeg ved gentagne gange at skrive ord, der relaterer sig til mine problemstillinger for at komme frem til det endelige resultat. Nedenstående tabel viser de ord, jeg har anvendt i søgemaskinen.

Jeg har i søgemaskinen anvendt operatorer såsom: OG/ELLER/IKKE. Endvidere har jeg anvendt trunkering: * og ?

Problemfelt: <i>Hvilken betydning har anerkendelse haft for voldsudsatte kvinder under Covid-19 pandemien og hvordan kan socialarbejdere empower kvinderne og sikre deres autonomi?</i>			
<i>Vold i nære relationer</i>	<i>Vold under coronapandemien</i>	<i>Manglende pladser på krisecentrene</i>	<i>Violence against women during Covid-19</i>
<i>Violence Against Women</i>	<i>Voldsudsatte kvinder</i>	<i>Partnervold</i>	

Hvilket resultat det har givet:

Database	Search	Result	Change
<ul style="list-style-type: none"> • <u>AAU Bibliotekets søgemaskine (Primo)</u> 	<ul style="list-style-type: none"> - Vold i nære relationer - Manglende krisecenterpladser 	<ul style="list-style-type: none"> → 474 arts, 5 rap. 4 afh. → 1 artikel 	
<ul style="list-style-type: none"> • <u>Google Scholar</u> 	<ul style="list-style-type: none"> - Vold i nære relationer - Violence against women 	<ul style="list-style-type: none"> → 7.750 results → 2.800.000 results → 196.000 results 	

	- Violence against women and Covid-19		→ tilføjet “and” Covid-19
• <u>Bibliotek.dk</u>	- Partnervold under corona	→ 1 kronik	
• <u>ProQuest</u>	- Violence against women during Covid-19 - “violence against women” AND “Covid-19” - Partnervold AND (Covid-19)	→ 69.623 result → 919 results → 1 result	→ tilføjet citationstegn & AND → AND (Covid-19)
• <u>Socialstyrelsens databaser</u>	- Voldsudsatte kvinder - Vold i nære relationer - Nødpladser	→ 10 results → 9 results → 1 result	
• <u>LOKKS-databaser</u>	Der er udgivet mange rapporter fra forskellige organisationer.		
• <u>Vive</u>	- Vold i nære relationer - Voldsramte kvinder - Covid-19	→ 19 results → 6 results → 0 results	

Min søgningsstrategi omfattede det overordnede emne *vold i nære relationer*, hvilket førte til rigtig mange resultater og en bred vifte af forskellige artikler, forskning og specialer. Under min søgningsstrategi er jeg blevet mere opmærksom på, at der ligger rigtig mange artikler og en del empiri tilgængeligt. Jeg er nødsaget til at afgrænse mit søgefelt yderligere, så jeg kan komme frem til det mest relevante litteratur eller tidligere forskning på området, som jeg kan gøre brug af i mit speciale.

I min søgning på bibliotek.dk, faldt jeg over en kronik, der er udarbejdet af Lev Uden Vold. En debat om, at voldsudsatte kvinder har haft det svært under Corona - og stadig har brug for hjælp.

Da statsministeren den 11. marts 2020 annoncerede en nedlukning af det danske samfund som følge af COVID-19-pandemien, gjorde flere organisationer i Danmark, der arbejder med vold i nære

relationer, opmærksom på og advarede om, at den nye situation kunne få vold i hjemmet til at eskalere og gøre det vanskeligere at række ud efter hjælp (...).

I forvejen er der altså et stort behov for hjælp, rådgivning og behandling, og coronakrisen har ikke gjort det lettere at få den rette hjælp - tværtimod. Under nedlukning af samfundet har det været sværere for personer, der er udsat for vold, at række ud efter hjælp. I takt med genåbningen af samfundet er der derfor kommet flere henvendelser fra personer, der nu har brug for hjælp og rådgivning. (Gregersen, 17. juli 2020).

Ydermere har jeg gjort brug af søgemaskinen Pro Quest, hvor jeg skrev *violence against women during Covid-19*, hvilket gav mange resultater. Jeg valgte at afgrænse mig yderligere til “*violence against women*” AND “*Covid-19*”, hvor en undersøgelse viser, at volden har eskaleret internationalt også. I nedenstående ses der en undersøgelse, som blev fundet på Pro Quest søgemaskinen:

During the pandemic and lockdowns due to COVID-19, domestic violence increased dramatically. Evidence supports that domestic and sexual violence are exacerbated due to numerous factors that stem from disasters (such as war, disease, illness, tsunami, etc.) and pandemics. Previous research found an association between cases of gender-based violence and crises, with inequity worsening during such periods. Evidence shows an increase in sexual violence and harassment against women when individuals attempt to procure necessary needs during a crisis, such as food, water, and firewood. It was found that one of the main reasons that domestic violence increases during a virus outbreak is the breakdown and reformation of laws [19], which includes the implementation of lockdowns. Such periods of forced proximity between partners increases the time spent together and impedes victims of domestic violence from “escaping” their home (such as going to work or to social events). Additionally, due to the fact that social services and police have different emergencies and priorities during a pandemic, victims of domestic abuse may not be as well supported as they were before the pandemic. Similarly, perpetrators are not dealt with in the same manner as they would have been prior to a crisis; therefore, there is a lack of immediate punishment or restrictions. It is worth noting that there have been reports showing that interpersonal ineffectiveness and violence within families increase rapidly during crisis situations. Consequently, the need to increase support for victims has been emphasized, which might minimize

violence when people are asked to quarantine or stay at home for longer periods during a crisis.

(ProQuest, Zamba & Mousoulidou m.fl., 2022)

Ifølge en undersøgelse af mænds vold mod kvinder i nære relationer finder jeg dette meget interessant;

Hos halvdelen (50%) af kvinderne kan krisecentermedarbejderne genkende, at kvinderne fortrænger eller bagatelliserer volden. Dette kan fx komme til udtryk ved, at kvinden oplever volden som et enkeltstående tilfælde, og at hun forsøger at bortforklare volden. Halvdelen (50%) af kvinderne forskyder opfattelsen af mandens adfærd, hvorved de langsomt mister deres eget virkelighedsbillede og får sværere ved at skelne mellem, hvad der er normalt, og hvad der er voldeligt. Knap halvdelen (47%) af kvinderne isolerer sig fra omverdenen. (Jensen & Nielsen, 2005, s. 10)

Ifølge Lundgreen udvikler kvinderne lavt selvværd som følge af at være i et voldeligt forhold. Krisecentermedarbejderne vurderer, at tre ud af fem kvinder (60%) har udviklet lavt selvværd som følge af volden. Undersøgelsen viser desuden, at jo længere tid kvinderne har været i et voldeligt forhold, des større andel har udviklet lavt selvværd. (Jensen & Nielsen, 2005, s. 10)

Et analysenotat fra Mødrehjælpen viser resultaterne af en undersøgelse, som siger, at:

Voldens kompleksitet og ambivalens forstærkes under corona

Som det fremgår i dette analysenotat, er børn og forældres oplevelser i høj grad præget af denne kompleksitet. Erfaringerne fra Mødrehjælpens rådgivning viser, at coronakrisen har gjort det vanskeligere og mere konfliktfyldt for både børn og forældre at navigere i familielivet, når vold er en del af hverdagen – uanset om familien bor sammen eller lever adskilt. I volds-udsatte familier, der stadig lever sammen, har coronakrisen således mange steder været med til at eskalere volden.

(Bjerre, 2021, s. 2)

En erfaringsopsamling fra Danner viser:

Under nedlukningen har denne opgave været vanskeliggjort, fordi brobyggerne – der kan støtte kvinden i at opsøge hjælp – har trukket sig tilbage. Desuden har der under nedlukningen været mediefokus på, at vold i hjemmet stiger, og at der mangler plads på krisecentrene. Den fortælling

kan for nogle blive en stopklods, fordi man får en opfattelse af, at der alligevel ikke er hjælp at hente, eller at nogle andre har mere behov for hjælpen end én selv.

(Danners årsstatistik, 2020, s. 5)

En undersøgelse fra Danners årsstatistik 2020 viser:

Under pandemien er voldsudsatte kvinder og deres børn blevet isoleret fra deres hjælpenetværk, både det private og professionelle. Det har haft konsekvenser for deres mulighed for at få et pusterum for volden og ikke mindst at opsøge hjælp hos venner, familie, brobyggere og voldsfaglige organisationer. En konsekvens af at leve i vold er ofte, at kvinden er plaget af skyld og skam, lavt selvværd og manglende handlekraft, hvilket svækker hendes evne til selv at opsøge hjælp.

(Danners årsstatistik, 2020, s. 21)

De ovenstående udsnit i forskningsgennemgang er relevante i forbindelse med, hvilken tidligere og nuværende forskning, der er tilgængelig. De udsnit, der er nævnt foroven, bliver brugt i analysedelen, hvor jeg underbygger dette med de empiriske data og det relevante teoretiske udgangspunkt, så det giver et bredere perspektiv over de problemstillinger, jeg støder på undervejs.

Relevans for socialt arbejde

Jeg vil i det følgende afsnit præsentere, hvorfor specialets synsvinkler og perspektiver er relevante for det sociale arbejde, og hvorfor det er vigtigt at skrive om dette emne. Jeg vil starte med at give en international definition af, hvad socialt arbejde er.

Ifølge International *Federation Of Social Workers*, er der en global definition af, hvad socialt arbejde er.

Socialt arbejde er en praksisbaseret profession og en akademisk disciplin, der fremmer social forandring og udvikling, social samhørighed, og empowerment og frigørelse af mennesker. Principper om social retfærdighed, menneskerettigheder, kollektivt ansvar og respekt for forskelligheder er centrale for socialt arbejde. Understøttet af teorier om socialt arbejde, samfundsvidenskab, humanistiske fag og oprindelige folks viden, inddrager socialt arbejde mennesker og strukturer for at adressere livsudfordringer og for at opnå øget trivsel.

(IFSW - International Federation Of Social Workers, juli 2014)

Ovenstående definition kan blive præciseret på nationalt og/eller regionalt plan

Hvad er socialt arbejde? Og hvordan definerer vi, hvad socialt arbejde er?

Ifølge Tine Egelund:

Socialt arbejde kendetegnes ved indsatser, som sigter mod at muliggøre alles deltagelse i samfundet. Socialt arbejde balancerer mellem samfundskrav til borgerne om at arbejde, deltage og opføre sig lovlydigt og normalt m.m. og borgerens krav om sikkerhed, tryghed og autonomi.

(Guldager & Skytte, 2017, s. 13)

Det sociale arbejde skal opfattes som noget, der både tjener den enkelte og samfundet. Socialt arbejde skal både kunne give kvinderne noget og stille krav til dem. Med andre ord, når samfundet giver noget til kvinderne, er det fordi, at aktiviteterne skal udføres. Der er dog flere grader af krav i de forskellige typer af sociale indsatser. Nogle indsatser bliver set som goder, andre oftere som krav til de berørte borgere (Guldager & Skytte, 2017, s. 13).

Specialets omdrejningspunkt bliver det sociale arbejde peget hen imod *vold i nære relationer*, og det diskuterer, hvordan det sociale arbejde bliver relevant i denne sammenhæng.

Vold mod kvinder har været et af de mest omtalte sociale problemer i Danmark (Jensen & Nielsen, 2005, s. 6). Vold mod kvinder burde ikke finde sted i dagens Danmark, da vi har en forestilling om, at der er sket en stor forandring i retning af ligestilling mellem kønnene (Meeuwisse & Swärd, 2014, s. 318). Mænds vold mod kvinder anses som *et socialt problem* og et udtryk for mænds dominans og kvinders undertrykkelse i samfundet. Med andre ord, det opfattes sådan, at mænds vold mod kvinder udgør en integreret del af vores samfund (Meeuwisse & Swärd, 2014, s. 318).

Vold i nære relationer er relevant i socialt arbejde, da det anses som et socialt problem (<https://socialstyrelsen.dk/>). Det sociale arbejde med vold i nære relationer kan i praksis yde et bidrag til at hjælpe voldsudsatte kvinder hen imod et liv uden vold. Det sociale arbejde spiller en afgørende rolle for, hvordan vi kan yde støtte og hjælp til de kvinder, der lever i et voldeligt forhold. Ydermere bidrager det sociale arbejde med at hjælpe de voldsudsatte kvinder til bedre livsvilkår og med muligheden for at være eksperter i deres eget liv med hjælp fra professionelle. Ifølge definitionen af, hvad socialt arbejde er, handler det om at fremme sociale forandringer og udvikling og empower de voldsudsatte kvinder til at blive til selvstændige kvinder, der formår at komme ud i samfundet og være en del af det. Ydermere handler det sociale arbejde om, at der skal opdyrkes social retfærdighed, ansvar og respekt for forskelligheder, som gør, at de voldsudsatte kvinder får den hjælp, de er berettiget til at få (IFSW - International Federation Of Social Workers, juli 2014).

Ydermere handler det sociale arbejde med voldsudsatte kvinder om at muliggøre deres deltagelse og bidrag til samfundet, hvor det både handler om et samfundskrav til kvinderne om at arbejde, deltage og opføre sig lovlydigt i det danske samfund, men samtidig om at sikre de voldsudsatte kvinders krav om sikkerhed, tryghed og autonomi (Guldager & Skytte, 2017, s. 13).

På baggrund af det ovenstående ser jeg, at arbejdet med voldsudsatte kvinder er relevant i det sociale arbejde, da de voldsudsatte kvinder har ret til et liv uden vold. Endvidere skal der være indsatser, der kan rumme disse kvinder med forskellige udfordringer og sociale problemer.

Min motivation

I det følgende afsnit vil jeg beskrive min motivationen for at skrive om netop dette emne, *vold i nære relationer*. Jeg vil løbende beskrive mine erfaringer og viden inden for dette felt og hvad min viden kan bidrage med og hvordan det sociale arbejde spiller en rolle.

Min motivation for at skrive dette speciale inden for *vold i nære relationer* stammer fra min interesse om kvinders rettigheder og lige muligheder i samfundet. Jeg er uddannet socialrådgiver, og med den baggrund, jeg har, har jeg igennem flere års praksiserfaringer opnået en særlig interesse for det sociale arbejde med voldsudsatte kvinder. Allerede som studerende på socialrådgiveruddannelsen var jeg i praktik på et kvindekrisecenter, hvor jeg for første gang mødte voldsudsatte kvinder med deres forskellige udfordringer og livssituationer, som gjorde at jeg blev mere og mere interesseret i at gøre en forskel for målgruppen. I løbet af mit praktikophold blev jeg præget af de forskellige historier fra kvinderne og blev imponeret over deres vilje og styrke til at blive selvhjulpne. Ydermere skrev jeg i mit bachelorprojekt om voldsudsatte kvinder med et fysisk handicap, da erfaringer viser, at mange af landets krisecentre ikke har handicapadgang og derfor ikke kan imødekomme målgruppens behov. Min interesse for målgruppen blev forstærket, efter jeg afsluttede mit bachelorprojekt, hvor jeg stiftede bekendtskab med voldsudsatte kvinder i et krisecenter. Under min ansættelse på krisecentret fik jeg lov til at udfolde min viden og mit teoretiske udgangspunkt, som gjorde en forskel for kvinderne.

Jeg er imponeret over kvindernes kamp om ligestilling og kampen om frie muligheder og lige adgang og styrken til at kæmpe for et liv uden vold - på trods af de omstændighederne, som de mødte på deres vej både før, under og efter opholdet på krisecenteret. Min viden og erfaringer i arbejdet med voldsudsatte kvinder har givet mig lysten til at fordybe mig mere i vold mod kvinder, hvilket har resulteret i, at jeg valgte at tage en overbygning i Kandidat for Socialt Arbejde. Min interesse for at arbejde med vold mod kvinder er blot forstærket i løbet af kandidatuddannelsen, da jeg blandt andet har stiftet bekendtskab med andre projekter, som omhandlede vold i nære relationer, og har fået et arbejde på et krisecenter. Dette tilsammen udgør det foreliggende speciale, som netop omhandler vold i nære relationer under Covid-19. Min interesse for at skrive yderligere om denne målgruppe opstod, da Danmark stod til at lukke ned under pandemien. Min interesse bunder i at undersøge, hvilken betydning anerkendelse har for voldsudsatte kvinder under covid-19 og hvordan socialarbejdere empower kvinderne og sikrer deres autonomi.

Kapitel 1: Indledning

At betragte vold som et samfundsproblem er ikke et nyt fænomen (<https://socialstyrelsen.dk/>). Vold i nære relationer har historisk været opfattet som en privat sag indadtil i familien. Siden 1970'erne blev partnervold i Danmark sat højt på dagsordenen og blev til en kvindepolitisk bevægelse, som var med til at gøre problemet synligt, og den skabte dermed grundlaget for en aktiv indsats mod volden (Kendal & Kampmann, 2011, s. 19).

Vold i nære relationer er gået fra at være et privat anliggende til at være et socialt og samfundsmæssigt problem (Kendal & Kampmann, 2011, s. 19).

Kvindebevægelsen satte volden på dagsordenen i 1970'erne. Før 1970'erne var vold i forskellige former ikke noget, man snakkede om, og det var tabuiseret og fortiet. Samlivet foregik bag hjemmets fire vægge (Kendal & Kampmann, 2011, s. 19). I 1970'erne blev de første krisecentrene etableret af kvindebevægelsen. Dannerhuset var det første krisecenter med flest pladser til voldsudsatte kvinder og deres børn. Efterfølgende blev andre krisecentre etableret i samarbejde med lokale kommuner eller etableret uden offentlig støtte. Formålet med krisecentrene var et forsøg på at løse et voldsproblem, som ikke stod højt på samfundets dagsorden (Kendal & Kampmann, 2011, s. 19).

Da kvindebevægelsen satte vold på dagsorden, begyndte antallet af krisecentre at vokse i 1980'erne. I 1987 blev landsorganisationen af kvindekrisecentre (LOKK) etableret med henblik på at varetage kvindekrisecentrenes interesser (Kendal & Kampmann, 2011, s. 20). I dag fungerer LOKK som et rådgivnings-, undervisnings- og vidensindsamlingsstiltag med formål at sætte vold på dagsordenen. Ydermere er tiltagene hos LOKK en del af regeringens handlingsplaner mod vold i nære relationer (Kendal & Kampmann, 2011, s. 20).

Undersøgelser viser, at 70.000 kvinder udsættes for psykisk vold af deres tidligere eller nuværende partner, og 38.000 kvinder udsættes for fysisk vold af deres partner (Karlsson, Gaardsted & Drøidal, 2020, s. 4). I 2019 blev der indskrevet 1.783 kvinder på krisecentrene, hvor der er sket en stigning på tre procent i antallet af indskrevne kvinder. I 2020 boede der 2.294 kvinder på landets krisecentre, hvor 1.838 af kvinderne blev indskrevet i 2020 (Danmarks Statistik, 2021, s. 1). Danmarks statistik viser, at flere kvinder har søgt hjælp på krisecentrene under Covid-19 pandemien. Forklaringen på stigningen på de tre procent skyldes Covid-19 pandemien, hvor flere og flere familier har været sammen i hjemmet og volden har eskaleret (<https://Levudenvold.dk/>).

Danmark har siden 2002 haft nationale handlingsplaner om bekæmpelse af vold i nære relationer. I det danske samfund har vi et øget politisk fokus på at mindske vold i nære relationer, og derfor igangsætter vi en række initiativer for at bekæmpe alle former for vold. Disse handlingsplaner skal bidrage til nye indsatser og metoder i arbejdet mod vold i nære relationer og skabe ny viden inden for dette (Udenrigsministeriet, 2019-2022, s. 7). Der skal sættes fokus på dette fænomen for at skabe forståelse og anerkende, at vold i nære relationer eksisterer i alle lag. Opmærksomheden omkring volden skal brede ud blandt befolkning, da mange ikke kender til deres egne grænser og ikke ved, hvor de kan få hjælp og støtte (Udenrigsministeriet, 2019-2022, s. 7).

1:1 Problemfelt

Statsminister Mette Frederiksen lukkede d. 11. marts 2020 store dele af samfundet ned i forbindelse med et høj smittetal af Covid-19 (Erfaringsopsamling, 2020, s. 3). Både internationale og nationale tal viser en markant stigning i vold mod kvinder i hjemmet (Danners Årsstatistik, 2020, s. 12). Flere organisationer var bekymrede for samfundets nedlukning og for, at konsekvenserne for partnervold ville eskalere under Covid-19 (Erfaringsopsamling, 2020, s. 3). Organisationerne Lev Uden Vold og LOKK skrev i fællesskab en ”bekymringskrivelse” til socialministeren i forbindelse med et øget antal henvendelser til Den Nationale Hotline for vold i nære relationer. Både LOKK, Danner og Kvindehjemmet lavede en erfaringsanalyse for behovet for at etablerer nødkrisecentre i København til voldsudsatte kvinder og børn (Erfaringsopsamling, 2020, s. 3).

Socialminister Astrid Krag meddelte, at hun i samarbejde med regeringens støttepartier ville fordele penge fra finansloven til at oprette 55 akutpladser på krisecentrene i København, Kolding, Odense, Holstebro og Aarhus (Erfaringsopsamling, 2020, s. 3).

Endvidere advarede FN’s generalsekretær António Guterres d. 5. april om, at Covid-19 pandemien har ført til en stigning i kønsbaseret vold, og at kvinder er særlig hårdt ramt. Flere steder i verden har langt de fleste voldsudsatte kvinder end normalt brug for hjælp under Covid-19 (<https://news.un.org/>).

Under Covid-19 pandemien har myndighederne opfordret alle til at blive hjemme. Risikoen for vold i nære relationer er steget, og den voldsudsatte kvinde er blevet fanget døgnet rundt med sin

voldsudøver. De voldsudsatte kvinder kæmper mere med at slippe væk fra volden, og det er sværere for kvinderne at få hjælp under nedlukningen (Danners Årsstatistik, 2020, s. 12).

Det ovenstående problemfelt giver nogle faglige refleksioner, som tilsammen danner baggrund for min problemformulering;

1:2 Problemformulering

Hvilken betydning har anerkendelse haft for voldsudsatte kvinder under Covid-19 pandemien, og hvordan kan socialarbejdere empower kvinderne og sikre deres autonomi?

Denne problemformulering giver anledning til mine to forskningsspørgsmål:

1:3 Forskningsspørgsmål

1. *Hvilken betydning har Covid-19 pandemien haft for voldsudsatte kvinder?*
2. *Hvordan bliver de voldsudsatte kvinder anerkendt på den private, retslige og solidariske sfære?*

1:4 Afgrænsning

Jeg vil i det kommende afsnit beskrive, hvorfor specialets omdrejningspunkt omhandler voldsudsatte kvinder under Covid-19, og hvorfor jeg har valgt at afgrænse mig til denne målgruppe. Jeg vil ydermere beskrive, hvorfor jeg ikke har valgt andre oplagte eller relevante emner/temaer inden for dette felt.

Jeg har valgt at afgrænse mig til målgruppen voldsudsatte kvinder under Covid-19 i aldersgruppen 18-45 år med børn. De organisationer, der har bidraget til dette speciale, har erfaringer med både voldsudsatte kvinder, mænd og børn - dog har jeg valgt kun at tage udgangspunkt i voldsudsatte kvinder. Jeg har valgt at afgrænse mit speciale yderligere, så det ikke omfatter voldsudsatte mænd, da undersøgelser viser, at voldsudsatte kvinder bliver mere udsat for partnervold end mænd (Ottosen & Østergaard, 2020, s. 14).

Jeg har i mit speciale valgt ikke at inddrage voldsudsatte kvinder med et misbrug og/eller psykisk sygdom, da det ikke har nogen relevans i forhold til besvarelse af mit problemfelt.

Endvidere har jeg valgt ikke at fokusere på voldsudsatte kvinder med anden etnisk herkomst end dansk, da mit speciale omfatter alle voldsudsatte kvinder under Covid-19 uanset etnicitet, race og baggrund. Jeg har yderligere fravalgt at inddrage unge piger, der lever med negativ social kontrol, da mit omdrejningspunkt ligger hos voldsudsatte kvinder.

1:5 Begrebsafklaring

I dette afsnit vil jeg præsentere de begreber, jeg har brugt under mit speciale.

At bryde med volden

Jeg bruger sætningen at *bryde med volden*, som skal forstås på den måde, at de voldsudsatte kvinder kommer ud af partnervold og væk fra mandens vold, dominans og kontrol. Under Covid-19 pandemien har det været vanskeligt for de voldsudsatte kvinder at bryde med volden, da kvinden og manden i forholdet har været isoleret under samme tag og ikke har haft muligheden for at søge hjælp via arbejdspladser eller netværk.

Informant

Jeg bruger ordet *informant*, som er den *socialarbejder*, der videreformidler viden om den undersøgelse, som er specialets omdrejningspunkt. Det kan være i forbindelse med et spørgeskema eller under et feltarbejde. Nogle afsnit i specialet omtaler jeg *socialarbejdere* som *informant*.

Nære relationer

Jeg har valgt at bruge "*nære relationer*", som omfatter familien, hjemmet eller nuværende ægtefælle/partner. "*Nære relationer*" omfatter også kærester og familierelationer.

Socialarbejdere

I specialet har jeg brugt begrebet "*socialarbejdere*" om de fagprofessionelle, der har bidraget til projektet, og om de fagprofessionelle, de omtaler ude i praksis. Med udgangspunkt i, at jeg har interviewet forskellige fagprofessioner, som har forskellig baggrund i form af stillinger og fagligheder, vælger jeg at bruge betegnelsen *socialarbejdere*. De organisationer, jeg har interviewet under udarbejdelsen af specialet, varetages blandt andet af psykologer, socialpædagoger, socialrådgivere og flere andre forskellige fagligheder, hvorfor jeg har valgt at benytte mig af den brede betegnelse "*socialarbejdere*". En *socialarbejder* vil typisk være en, der hjælper mennesker med sociale problemer.

Partnervold

Jeg bruger ordet partnervold i specialet, og her omtaler jeg kvinder, der lever under partnervold.

Voldsudsat, voldsramt

Man kan bruge mange betegnelser om kvinder, der lever i et voldeligt forhold. I dette speciale har jeg valgt at bruge betegnelse *voldsudsat*, da socialarbejdere, der har været med til at bidrage til specialet, giver udtryk for, at de bruger betegnelsen, *voldsudsatte kvinder* og ikke *voldsramte kvinder*.

Voldsudøveren

Jeg bruger *voldsudøveren* som en betegnelse for eksmand eller ekskæreste, da mit fokus ikke er på, om de voldsudsatte kvinder er gift eller ugift, men at de voldsudsatte kvinder har levet med partnervold. Jeg vælger ikke at bruge betegnelserne eksmand eller ekskæreste, da organisationerne omtaler dem som voldsudøveren, der udøver partnervold.

1:6 Vold - et socialt problem?

Definition af vold

Jeg vil i det følgende afsnit redegøre for og belyse definitionen af vold. *Hvad er vold, hvem er ramt af vold, og hvornår er man voldsramt?*

Vold i nære relationer betragtes som et samfundsmæssigt problem og dermed en overtrædelse af menneskerettighederne. Volden har sundhedsmæssige, økonomiske og dermed sociale omkostninger, som kan være af forskellig karakter (Socialstyrelsen, 2019).

Socialstyrelsens forståelse af *vold i nære relationer* følger Istanbulkonventionen, som Danmark har tiltrådt. Istanbulkonventionen definerer *vold i nære relationer* som: ”*Alle former for fysisk, seksuel, psykologisk eller økonomisk vold, som forekommer inden for familien eller i hjemmet eller mellem tidligere eller nuværende ægtefæller eller partnere, hvad enten gerningsmanden er offerets nuværende eller forhenværende sambo*” (Europarådet, art. 3, litra b, 2011).

1:7 Voldsformer og voldsdynamikker

I det følgende vil jeg redegøre for de forskellige voldsformer- og dynamikker, som enten kommer til udtryk i *fysisk, psykisk, seksuel og/eller økonomisk vold*. At udøve vold mod andre er ulovligt i Danmark og kan give mellem tre og ti års fængsel, alt afhængig af hvilke former for vold, der er tale om. Straffelovens bestemmelser i voldssager kan læses i det følgende (<https://Lokk.dk/>).

Mange organisationer, krisecentre og interesseorganisationer har en fælles definition af de forskellige voldsformer og -dynamikker. Jeg vil beskrive, hvordan disse voldsformer og -dynamikker eskalerer og udvikler sig over tid.

Volden har mange udtryksformer, og det kommer til udtryk i redegørelsen af definition af volden. Voldsudsatte kvinder bliver udsat for flere former for vold samtidig. Det voldelige forhold udvikles over tid, og volden eskalerer i grovhed og hyppighed. Partnervold kan stå på i længere tid, i årevis, mens volden eskalerer og bliver værre. I det følgende vil jeg skitsere de forskellige voldsformer for at få en forståelse af, hvilke former for vold, der er, og hvor ofte det finder sted (<https://Lokk.dk/>).

Den fysiske vold er eksempelvis spark, skub eller slag med genstande, der kan ses på kroppen. Det kan være at blive kastet ind i en væg eller ned af trappen, kvælningsforsøg, knivstik eller vold med

våben. Den fysiske vold er der, hvor man kan se mærker på kroppen, og den udvikler sig til smerte. Den fysiske vold kan udvikle sig til døden. I Danmark dræbes der ca. tolv kvinder hvert år af deres mandlige partner/ekspartner (Jensen & Nielsen, 2005, s. 24-25).

Den psykiske vold er den mest udbredte form for partnervold og kan ske i mange forskellige lag. Det er en gentagen og vedvarende handling, der både indeholder nedværdigelse, ydmygelse og isolation af den voldsudsatte kvinde. Den psykiske vold udvikler sig til kontrol og magt og handler om at få kvinden til at gøre noget, hun ikke vil, eller undlade at gøre noget, hun vil. Det er en voldsdynamik, der udspiller sig over længere tid. Det er ikke en synlig handling, da den psykiske vold ikke kan ses. Ydermere underminerer den psykiske vold kvindens tro på egne evner og egen kapacitet til at tage beslutninger, hvilket fastholder kvinden i et voldeligt forhold (Ottosen & Østergård, 2018, s. 16).

Den seksuelle vold er eksempelvis voldtægt, uønsket sex. Det betragtes som tvungen eller flere seksuelle handlinger, som kvinden ikke ønsker eller har lyst til (Jensen & Nielsen, 2005, s. 28).

Økonomisk vold handler om, at manden tager kontrol og magt over kvindens økonomi. Kvinden er forhindret adgang til bankkonto og hævekort, eller manden presser kvinden til at betale. Det betyder, at kvinden skal give manden de penge, hun selv tjener, eller hun skal tigge og bede om penge til mad og lomme penge. Det kan også være, at manden sørger for, at den voldsudsatte kvinde er i gæld eller optager lån i hendes navn (Jensen & Nielsen, 2005, s. 30).

Materiel vold handler om, at voldsudøveren ødelægger den voldsudsattes ting, eksempelvis indbo eller personlige ejendele. Voldsudøveren ødelægger aldrig sine egne ting, og den materielle vold har en hensigt og er velovervejet. Det er altid kvindens ting, det går ud over (Jensen & Nielsen, 2005, s. 28).

Stalking er en særlig type af adfærd, som opleves som uønsket, gentagen og vedvarende, men også som forstyrrende og skræmmende for den udsatte (<https://www.lokk.dk/>).

Digital vold er en form for psykisk vold, der foregår ved at bruge de digitale medier. Det kan være online på de sociale medier, via telefon eller tablet eller andre elektroniske devices. Det kan

medføre til digitale krænkelse, som deling af nøgenbilleder eller andet privat materiale. Det kan også være stalking eller overvågning (<https://www.lokk.dk/>).

1:8 Regelsæt

I dette afsnit bliver en række love, erklæringer og konventioner præsenteret for at vise, at de voldsudsatte kvinder har ret til at blive beskyttet mod vold og overgreb.

Der er blevet vedtaget internationale erklæringer og konventioner for at give kvinderne beskyttelse. Staten er forpligtet til at beskytte individer mod vold og overgreb fra andre i samfundet.

Europarådets konvention og kvindekonvention er til for at forebygge og bekæmpe vold mod kvinder og vold i hjemmet (<https://menneskeret.dk/>). Den Europæiske

Menneskerettighedskonvention, artikel 2, fastslår, at *"Ethvert menneskes ret til livet er beskyttet ved lov"*. Ifølge Artikel 5 har *"Enhver ret til frihed og personlig sikkerhed"* (<https://menneskeret.dk/>).

I Danmark er der en række relevante love, der er til for at yde beskyttelse og sikkerhed til voldsudsatte kvinder. Det er relevant at kende til de love og regler, der er til for at sikre kvinders beskyttelse og sikre, at de får den hjælp, der er tilgængelig for kvinder.

Jeg vil her i det kommende opridse *Service-loven og Straffeloven*. Service-lovens § 109 om tilbud til beskyttelse og ydelse af sikkerhed til voldsudsatte kvinder. Jf. **Lov om social service § 1, pkt. 1** er *"formålet med denne lov at kunne tilbyde rådgivning og støtte for at forebygge sociale problemer"*, og **Pkt. 2** *"at tilbyde en række almene serviceydelser, der også kan have et forebyggende sigte"*.

Jf. serviceloven (SEL) § 109,

skal kommunalbestyrelsen tilbyde midlertidigt ophold i boformer til kvinder, som har været udsat for vold, trusler om vold eller tilsvarende krise i relation til familie- eller samlivsforhold. Kvinderne kan være ledsaget af børn, og de modtager under opholdet omsorg og støtte. (Jf. SEL § 109)

Jf. SEL §109 Stk. 2, *"optagelse i boformen kan ske anonymt ved egen henvendelse eller ved henvisning fra offentlige myndigheder"*.

Jf. SEL §109 Stk. 3 *"Lederen træffer afgørelse om optagelse og udskrivning"*.

Jf. SEL §109 Stk. 4,

Boformer efter stk. 1 skal senest 3 hverdage efter afgørelse om optagelse i boformen give en orientering herom til kommunalbestyrelsen i den kommune, der har pligt til at yde hjælp efter denne lov, jf. §§ 9-9 b i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område.

Jf. SEL § 109 Stk. 5,

Boformer efter stk. 1 skal så vidt muligt inden udskrivning fra boformen, dog senest 3 hverdage herefter, give en orientering herom til kommunalbestyrelsen i den kommune, der har pligt til at yde hjælp efter denne lov, jf. §§ 9-9 b i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område.

Jf. SEL § 109 Stk. 6,

Orienteringerne efter stk. 4 og 5 skal som minimum indeholde kvindens og eventuelle børns navne og cpr-numre samt dato og begrundelse for henholdsvis optagelsen og udskrivningen. For kvinder, der optages i boformen anonymt, jf. stk. 2, udelades kvindens og eventuelle børns navne og cpr-numre, og det skal i øvrigt sikres, at kvindens anonymitet opretholdes.

Jf. SEL §109 Stk. 7,

Kommunalbestyrelsen skal tilbyde indledende og koordinerende støtte og vejledning til kvinder på boformer efter denne bestemmelse. Den indledende rådgivning skal iværksættes så tidligt som muligt efter orientering om optagelse i boformen og skal introducere kvinden til den koordinerende rådgivning og skabe kontakt mellem kvinden og en medarbejder, der varetager den koordinerende rådgivning. Den koordinerende rådgivning gives i forhold til bolig, økonomi, arbejdsmarked, skole, daginstitutioner, sundhedsvæsen m.v. og skal understøtte de enkelte dele i kommunalbestyrelsens øvrige tilbud. Rådgivningen iværksættes, senest når forberedelsen til udflytning fra boformen påbegyndes, og gives, indtil kvinden og eventuelle børn er etableret i egen bolig.

Jf. SEL § 109 Stk. 8,

Kommunalbestyrelsen skal tilbyde psykologbehandling til alle børn, som ledsager moderen under dennes ophold i boformer efter denne bestemmelse. Behandling skal have et omfang på mindst fire timer og op til ti timer afhængigt af barnets behov. Behandlingen skal udføres af en autoriseret psykolog. Pligten til at tilbyde psykologbehandling gælder uanset opholdets varighed. Tilbuddet skal iværksættes under selve opholdet eller i umiddelbar forlængelse heraf.

Jf. SEL § 109 Stk. 9,

Kommunalbestyrelsen skal tilbyde 10 timers psykologbehandling til kvinder, der får ophold i boformer efter stk. 1. Behandlingen skal udføres af en autoriseret psykolog. Pligten til at tilbyde psykologbehandling gælder uanset opholdets varighed. Tilbuddet skal iværksættes under selve opholdet eller i umiddelbar forlængelse heraf.

Jf. Serviceloven § 10 (rådgivning):

Kommunalbestyrelsen skal sørge for, at enhver har mulighed for at få gratis rådgivning. Formålet med rådgivningen er at forebygge sociale problemer og at hjælpe borgeren over øjeblikkelige vanskeligheder. På længere sigt er formålet at sætte borgeren i stand til at løse opståede problemer ved egen hjælp. Rådgivningen kan gives særskilt eller i forbindelse med anden hjælp efter denne eller anden lovgivning.

Jf. SEL § 10, Stk. 2. "Rådgivningen skal kunne gives som et anonymt og åbent tilbud".

Jf. SEL § 10, Stk. 3. "Kommunalbestyrelsen skal i forbindelse med rådgivningen være opmærksom på, om den enkelte har behov for anden form for hjælp efter denne eller anden lovgivning".

Jf. SEL § 10, Stk. 4. "Kommunalbestyrelsen skal tilbyde rådgivning om valg af hjælpemidler og forbrugsgoder samt instruktion i brugen heraf. Opgaven kan varetages i samarbejde med andre kommuner".

Jf. Serviceloven (Underretningspligt):

Jf. SEL § 152.

Hvis en familie med et eller flere børn under 18 år eller vordende forældre flytter fra én kommune til en anden kommune og fraflytningskommunen finder, at et eller flere børn eller de vordende forældre har behov for særlig støtte af hensyn til barnets eventuelle særlige behov for støtte efter fødslen, skal fraflytningskommunen underrette tilflytningskommunen herom.

Jf. SEL § 154.

Den, der får kendskab til, at et barn eller en ung under 18 år fra forældres eller andre opdrageres side udsættes for vanrøgt eller nedværdigende behandling eller lever under forhold, der bringer

dets sundhed eller udvikling i fare, har pligt til at underrette kommunen

Det er ulovligt at yde vold mod sin partner eller sine børn. Nedenstående opridser jeg de mest anvendte paragraffer i forbindelse med vold mod kvinder og børn i Danmark.

(<https://www.retsinformation.dk/>)

Jf. Straffeloven § 244, ”Den, som øver vold mod eller på anden måde angriber en andens legeme, straffes med bøde eller fængsel indtil 3 år”.

Jf. Straffeloven § 245,

Den, der udøver et legemsangreb af særligt rå, brutal eller farlig karakter eller gør sig skyldig i mishandling, straffes med fængsel indtil 6 år. Har et sådant legemsangreb haft betydelig skade på legeme eller helbred til følge, skal dette betragtes som en særligt skærpende omstændighed.

Jf. Straffeloven § 246,

Har et legemsangreb omfattet af § 245 eller § 245 a, været af en så grov beskaffenhed eller haft så alvorlige skader eller døden til følge, at der foreligger særdeles skærpende omstændigheder, kan straffen stige til fængsel i 10 år.

Jf. Straffeloven § 247,

Begås nogen af de lovovertrædelser, der er nævnt i §§ 243-246, af en person, der tidligere er dømt for forsætligt legemsangreb, for psykisk vold eller for en forbrydelse, der har været forbundet med forsætlig vold, kan straffen forhøjes med indtil det halve.

Jf. Straffeloven § 260.

Med bøde eller fængsel indtil 2 år straffes for ulovlig tvang den, som

- 1) ved vold eller ved trussel om vold, om betydelig skade på gods, om frihedsberøvelse eller om at fremsætte usand sigtelse for strafbart eller ærerørigt forhold eller at åbenbare privatlivet tilhørende forhold tvinger nogen til at gøre, tåle eller undlade noget,*
- 2) ved trussel om at anmelde eller åbenbare et strafbart forhold eller om at fremsætte sande ærerørige beskyldninger tvinger nogen til at gøre, tåle eller undlade noget, for så vidt*

fremtvingelsen ikke kan anses tilbørlig begrundet ved det forhold, som truslen angår.

Jf. Straffeloven § 261. *”Den, som berøver en anden friheden, straffes med bøde eller fængsel indtil 4 år”.*

Jf. Straffeloven Stk. 3. *”Den, som ved grov uagtsomhed forvolder en frihedsberøvelse af den i stk. 2 nævnte art, straffes med bøde eller fængsel indtil 6 måneder”.*

Kapitel 2: Videnskabsteoretiske overvejelser

Jeg vil i det følgende afsnit præsentere specialets videnskabsteoretiske retning, som er relevant i forhold til belysning af min problemformulering. Jeg vil indledningsvis kort præsentere mine grunde til fravalg af de fænomenologiske og positivistiske videnskabsteoretiske optikker og for mit tilvalg af den hermeneutiske tilgang til mit speciale.

Videnskabsteori er ikke deskriptiv, men er i høj grad en normativ størrelse. Det er et genstandsfelt, som er videnskaben selv. *Hvordan studerer vi samfundet gennem videnskaben, og kan vores videnskabelige praksis ændre sig over tid? Kan vi erkende den samfundsmæssige virkelighed gennem videnskaben?* Der findes forskellige videnskabsteoretiske retninger, som adskiller sig fra hinanden og har forskellige opfattelser af den samfundsmæssige virkelighed. Jeg vil i dette afsnit komme nærmere ind på mit tilvalg af den hermeneutiske tilgang og søge viden eller dybere indsigt i den verden, vi lever i (Juul & Pedersen, 2012, s. 10).

2:1 Fænomenologi, positivisme og hermeneutik

Jeg vil i det følgende afsnit indlede med at give en kort præsentation af mit fravalg af de fænomenologiske og positivistiske optikker, som også kunne have været relevante at belyse mit problemfelt med. Der er både styrker og svagheder ved at bruge de forskellige videnskabsteoretiske tilgange til belysning af specialets genstandsfelt.

Den fænomenologiske tilgang har også en relevans til at kunne belyse mit problemfelt. I en fænomenologisk optik ville jeg have en interesse for socialarbejderens livsverden (Juul & Pedersen, 2012, s. 65). De fænomenologiske tilgange ville have fokus på socialarbejdernes oplevelser, forståelser og handlen i forhold til at give deres viden videre om vold i nære relationer.

Fundamentet bag fravalget af den fænomenologiske tilgang bunder i, at det vil være vanskeligt for mig at fralægge mig den viden, jeg har med mig i bagagen og sætte mit teoretiske udgangspunkt, min forforståelse og fordomme i parentes (Juul & Pedersen, 2012, s. 70). Endvidere bunder mit fravalg af den fænomenologiske tilgang også i, at jeg som forsker på baggrund af ”de rene fænomener” selv skal identificere mønstre og udvikle en fortolkning, hvilket gør det vanskeligt at opnå en forståelse af socialarbejdernes opfattelser af det sociale arbejde med vold i nære relationer.

Med den positivistiske tilgange ville fokus være på det, der kan måles og vejes. Med positivismen ville man udarbejde kvantitative analysemetoder og statistik i bestræbelse på at skabe et sikkert

grundlag, og det er én virkelighed om sandheden og en viden, der forklarer virkeligheden, som den faktisk er. Positivismen bygger på stikprøvebaserede spørgeskemaundersøgelser eller registerundersøgelser, som har indflydelse på udfaldet af disse kvantitative analyser og identificerer de love og regler, der skaber virkeligheden (Juul & Pedersen, 2012, s. 36-37).

For at undersøge specialets genstandsfelt er jeg ikke interesseret i at studere verden, som den er med spørgeskemaer eller andre kvantitative analyser, men jeg er i stedet interesseret i at studere den enkelte socialarbejders erfaringer og forståelser inden for det givne felt og dermed have en forståelse for deres oplevelser, handlinger og livserfaringer. Med andre ord, så fravælges de fænomenologiske og positivistiske videnskabsteoretiske tilgange i mit speciale.

2:2 Den filosofiske hermeneutik

I det kommende afsnit vil jeg redegøre for mit valg af videnskabsteoretisk tilgang. Jeg vil redegøre for og diskutere mit tilvalg af den hermeneutiske videnskabsteori, herunder den filosofiske hermeneutik.

Jeg vil indledningsvis kort præsentere Gadamer's ophav. Efterfølgende vil jeg kort opridse de forskellige retninger inden for hermeneutikken og mit tilvalg af videnskabelig tilgang.

Hans-Georg Gadamer (1900-2002) var en tysk filosof og er grundlæggeren af den filosofiske hermeneutik. Ifølge Gadamer er hermeneutik en fortolkningsopgave, der opstår i samarbejdet eller i interaktionen mellem forskerens fordomme, hvilket kan være forskerens historiske forforståelser og de nye erfaringer, han møder i sit forskningsfelt (Juul & Pedersen, 2012, s. 20).

Der findes tre forskellige overordnede retninger inden for hermeneutikken.

De tre forskellige retninger er: *den filosofiske hermeneutik*, *metodehermeneutik*, *kritisk hermeneutik*. *Metodehermeneutikken* handler om et epistemologisk princip, hvor pendling mellem helhedsforståelse og delforståelse af et problemfelt bliver fortolket (Juul & Pedersen, 2012, s. 110-112). *Den kritiske hermeneutik* går ideologikritisk til værks. Gadamer blev kritiseret for at mangle et kritisk perspektiv. Ifølge den kritiske hermeneutik frigør fornuften mennesker fra fordomme og dominansforhold. Med andre ord, den må kritisere de fordomme, vi har med os (Juul & Pedersen, 2012, s. 139).

I mit speciale har jeg valgt at tage afsæt i det *filosofisk hermeneutiske* perspektiv, da det vil være mest hensigtsmæssigt til besvarelsen af mit problemfelt. Begrundelsen for dette er, at jeg ønsker at undersøge forskerens livsverden og fortolkning af det problemfelt, jeg ønsker at have adgang til og være en del af. Jeg ønsker at forstå forskerens perspektiv og sætte mine forforståelse i parentes for at have muligheden for at være åben og lyttende til, hvad forskeren har at tilbyde mit speciales genstandsfelt.

Hermeneutik betyder fortolkning. Der kan være forskellige opfattelser af, hvad samfundsforskere gør, når de fortolker (Juul & Pedersen, 2012, s. 107).

Fortolkningen er væsentlig og har en fremtrædende plads indenfor videnskaben. Med andre ord er forståelsen af os selv, hinanden og af hele den verden, vi er omgivet af, ikke en fortolkning, vi har adgang til. De meninger, der ligger i de sproglige udtryksformer og livsytringer må bringes gennem fortolkningsarbejdet. Det betyder, at de meninger, vi har, er åbenlyse, og vi har ikke brug for at fortolke dem (Juul & Pedersen, 2012, s. 108). Som nævnt i den positivistiske tilgang bygger disse fortolkninger ikke på empiriske observationer eller målinger, hvor der udarbejdes kvantitative analysemetoder for at skabe et sikkert grundlag, som forklarer virkeligheden, som den faktisk er (Juul & Pedersen, 2012, s. 36-37). Men det bygger på forskerens evne til at overskride det foreliggende og dermed fremfortolke forskerens mening, der ligger bag det (Juul & Pedersen, 2012, s. 109). Den hermeneutiske opgave er en fortolkning af den forståelse og mening, der ligger gemt i menneskelige livsytringer (Juul & Pedersen, 2012, s. 110).

2:3 Forståelseshorisont/forståelsesproces

Jeg vil i det følgende afsnit beskrive en forståelse for selve processen, hvor jeg anvender min forforståelse i mødet med informanterne. I mødet med informanternes forståelseshorisont og min egen forståelseshorisont, arbejder jeg bevidst på at opnå en ny forståelse.

Ifølge Gadamer's filosofiske hermeneutik så er vi som forskere ikke neutrale observatører. Det vil sige, at vi med vores videnskabelige metoder skal finde sandheden om virkeligheden. Vi medbringer fordomme i forståelsesprocessen, om vi vil det eller ej. Ifølge Gadamer er disse fordomme ikke at betragte som et problem, der gør, at forskeren bliver forhindret i sin forforståelse. Vores forståelse er produktiv for erkendelsen, og hvis vi ikke havde en fordom, ville vi ikke være i stand til at stille relevante spørgsmål eller at have erfaret noget om noget (Juul & Pedersen, 2012, s.

122). Ydermere understreger Gadamer, at vi aldrig kan træde ud af den verden, vi lever i, hvor vi betragter os selv og samfundet udefra. De antagelser, vi har, er bestemmende for, hvad vi forstår og ikke forstår, og hvad vi er i stand til at undre os over. Dette medfører, at vores fordomme danner en forståelseshorisont, som er mulig at se fra et bestemt sted (Juul & Pedersen, 2012, s. 122). Det er den forståelse, vi har med i bagagen, når vi starter en undersøgelse af det givne problemfelt, og af hvordan den sociale verden er (Juul & Pedersen, 2012, s. 122). Vi får fremprovokeret vores egen forståelse og udvidet vores horisont. Vores forståelseshorisont er hele tiden under udvikling, og vi skal være mere bevidste om vores forståelseshorisont. ”Åbenhed” og ”modtagelighed” spiller i denne proces en afgørende rolle for horisontens bevægelighed. Forskeren, der sidder fast i sine fordomme og er indadvendt og ikke er modtagelig for at tage ved lære af den fremmede horisont, har dermed også dårlige muligheder for at få udvidet sin horisont (Juul & Pedersen 2012, s. 126). Med det empirisk undersøgelses- og forskningsarbejde er det relevant at forstå informantens forståelseshorisont. Disse forståelseshorisonter danner et bredere overblik over de udfordringer og dilemmaer, socialarbejdere oplever i deres arbejde med voldsudsatte kvinder, og over hvordan disse forståelseshorisonter kan påvirke den, der forsker. Det er ikke for at underlægge os informantens horisont eller overtage vedkommendes meningshorisont (Juul & Pedersen 2012, s. 126). Jeg vil endvidere understrege, at ifølge den filosofiske hermeneutik, så er fortolkning ikke bare et spørgsmål om at forklare informantens intentioner eller finde frem til sandheden. Når vi ønsker at undersøge nærmere omkring et problemfelt, så handler det grundlæggende om at forstå disse problematikker i et bredere perspektiv og dermed forstå sin egen situation. Dette betyder, at forskningsarbejdet heller ikke begrænser forståelsen af den verden, jeg ønsker at udforske. Der åbner sig en verden for os, som giver nye dimensioner til vores væren i verden. Det skal endvidere bemærkes, at mit forskningsarbejde handler om at belyse informantens forståelse af problemfeltet og bruge det som kilde i det givne problemfelt, der optager mig (Juul & Pedersen 2012, s. 126).

2:4 Horisontsammensmeltning

I den kommende afsnit vil jeg præsentere meningsfortolkning i forbindelse med den horisontsammensmeltning, der opstår, når forskeren er i mødet med informanterne. Meningsfortolkning i horisontsammensmeltning er ikke en tekst eller en genstand, der skal fortolkes. Det er en meningsfortolkning i horisontsammensmeltning, som opstår i mødet mellem den, der forsker i det givne problemfelt og informanten. De bærer hver især deres egne meningshorisonter, som også er fremmede for hinanden (Juul & Pedersen 2012, s. 126).

Når man møder informanten, så betyder det ikke, at man skal være enige i hinandens holdninger, meninger, perspektiver eller synspunkter, men at man er i stand til at forstå den anden, kommunikere om og forstå informantens standpunkt (Juil & Pedersen 2012 s. 126). På den måde får vi fremprovokeret vores egen forståelse af de forskellige synsvinkler fra den fremmede og udvidet vores horisont til at kunne vurdere vores fordomme på ny. I undersøgelsesfasen under mit speciale har jeg været åben over for informanternes meninger, perspektiver og synsvinkler, da jeg ønsker at få udvidet min forståelseshorisont, og derfor spiller åbenhed en afgørende rolle for at udvide min horisont. Jeg er ikke fastlåst i mine egne holdninger, men er modtagelig for nye aspekter og forståelser af de problemstillinger, jeg finder interessant i min søgen i mit givne problemfelt (Juil & Pedersen 2012 s. 126). Hvis jeg ikke er modtagelig for fremmede horisonter, eller er indelukket og ikke ønsker at få viden om mit givne problemfelt, så har jeg også dårligere mulighed for at få udvidet min horisont, da jeg ikke er tilgængelig til at modtage den viden, jeg søger efter (Juil & Pedersen 2012 s. 126). De samtaler, jeg har haft med informanterne, har givet mig større indblik og forståelse for de problematikker, der findes inden for vold i nære relationer. Jeg har fået forskellige perspektiver og synsvinkler fra forskellige aktører, som har gjort mig klogere på dette område. Der sker en horisontsammensmeltning, hvor de forskellige horisonter mødes og indgår i en samtale med hinanden og dermed forandres ens forståelse af det givne problemfelt. Det betyder, at de horisonter, der eksisterer, smelter sammen og bliver til en horisontsammensmeltning (Juil & Pedersen 2012 s. 125). Den hermeneutiske cirkel opstår her, hvor mine fordomme og de nye erfaringer, jeg tilegner mig fra den sociale virkelighed, iværksættes, når mine fordomme bringes i spil under min undersøgelse af feltet (Juil & Pedersen 2012, s. 125).

2:5 Den hermeneutiske cirkel

I det kommende afsnit vil jeg præsentere den hermeneutiske cirkel. Den hermeneutiske cirkel hører under den videnskabsteoretiske metode, hermeneutikken, og derfor kan vi ikke tale om hermeneutikken uden at komme ind på den hermeneutiske cirkel (Juil & Pedersen 2012, s. 110). Overordnet set er ontologi og epistemologi relevant i den hermeneutiske cirkel, da kernebegreberne karakteriserer det samspil, der er imellem helhed og dele, når vi fortolker en genstand. Juil & Pedersen (2012) understreger, at kernebegrebet epistemologi opstår mellem helhedsforståelse og delforståelse af det, der ønskes en nærmere undersøgelse omkring. Det betyder, at vi benytter helheden til at skabe nye dele af det, vi ønsker at udforske (Juil & Pedersen 2012, s. 111). Når forskere fortolker et interview eller har en samtale med informanter, så møder de aldrig det, som de

ønsker at interviewe som en renvasket tavle. Det skal forstås, at forskere læser interviewet ud fra en instinktiv helhedsopfattelse, og det er her, vi forstår de enkelte dele på baggrund af det (Juul & Pedersen 2012, s. 111). Det er dermed en vedvarende proces, som vil køre i den samme cirkel, og som vil være med til at skabe nye forståelser og fortolkninger af denne undersøgelse, og det vil være vanskeligt at forstå delene af det uden at have en forståelse for helheden. Ifølge Juul og Pedersen (2012) bliver den hermeneutiske cirkel en vekselvirkning mellem helhed og dele, når vi fortolker. Delene og helheden bliver dermed meningsskabende (Juul & Pedersen 2012, s. 111). Ud over at epistemologi opstår mellem helhedsforståelse og delforståelse, så sker der også en ontologisering af den hermeneutiske cirkel i den filosofiske hermeneutik, hvor forsker fortolker forholdet mellem forskeren og genstanden. Det vil sige, at forskeren bliver en del af denne virkelighed og sociale verden for at opnå denne korrekte forståelse (Juul & Pedersen 2012, s. 111).

2:6 Forforståelse/fordomme

I det følgende afsnit vil jeg beskrive min forforståelse af emnet vold i nære relationer. Jeg vil i dette afsnit beskrive min forforståelse af, hvad jeg kommer til at opdage, og hvordan det påvirker mine resultater.

I det foreliggende speciale bundet det i en forståelse af, at min forforståelse ikke kan eller skal sættes i parentes. Jeg vil følgende beskrive mine egne erfaringer af vold i nære relationer, da jeg ikke er gået fordomsfrit ind i dette emne. Min forforståelse danner udgangspunkt i mit arbejde som socialrådgiver og interesse indenfor området vold i nære relationer. Endvidere stammer min forforståelse fra mit tidligere studie som socialrådgiver og mit nuværende studie som kandidatstuderende, hvor jeg igennem hele mit studieliv har fordybet mig i vold i nære relationer.

I starten af mit specialeforløb havde jeg en forforståelse om, at anerkendelse har en betydning for, hvordan de voldsudsatte kvinder kan besidde gode levevilkår og have retten til et liv uden vold. Derudover havde jeg en forforståelse om, at socialarbejdere empower kvinderne og sikrer deres autonomi, og denne forforståelse danner jeg på baggrund af mine tidligere erfaringer. Inden den indsamlede viden og de empiriske data til disse problemstillinger har jeg i forvejen dannet en forforståelse af emnet og ønsker at belyse yderligere ved hjælp af de empiriske data.

Min forforståelse ændrede sig i takt med mødet med socialarbejderne, og dermed danner jeg hele tiden nye forståelser af emnet. Efter mit møde med socialarbejderne opdager jeg, at de voldsudsatte

kvinder har manglende anerkendelse i de tre sfærer, der danner udgangspunkt for kvindernes selvudvikling og selvrealisering. Socialarbejdernes og min egen forståelseshorisont bliver tilsammen til horisontsammensmeltning og derfor vil min forforståelse hele tiden ændre sig, når noget nyt bliver fortolket eller undersøgt yderligere. Min forståelseshorisont udvides i takt med, at jeg er i en undersøgelsesfase, hvor jeg indhenter og indsamler al den viden, der er relevant for at belyse mit problemfelt. På baggrund af dette vil den hermeneutiske cirkel fortsætte og udvikle sig, indtil jeg opnår nye erkendelser og udvikling.

Kapitel 3: Empirisk undersøgelsesmetode

Jeg vil i det følgende afsnit redegøre for den kvalitative forskningsmetode og de informanter, der har været med til at belyse mit problemfelt. Jeg vil indledningsvis give en beskrivelse af, hvordan det semistrukturerede interview blev udformet, og selve interviewsituationen ligeledes. Jeg vil dernæst give en beskrivelse af bearbejdning af data og kodning. Til slut vil jeg komme ind på de etiske overvejelser, der har været under den empiriske undersøgelse af mit problemfelt, selve undersøgelsesmetodens kvalitet, og til sidst en analysestrategi af de kommende analytiske overvejelser.

3:1 Den kvalitative og kvantitative forskningsmetode

I det kommende afsnit vil jeg redegøre for den kvalitative og den kvantitative forskningsmetode. Der findes to forskellige samfundsvidenskabelige metoder til at undersøge virkeligheden: Den kvalitative og den kvantitative metode. Den kvantitative metode indeholder spørgeskemaer og registeroplysninger, som belyser statistiske sammenhænge mellem en indsats og dens virkning (Rieper, 2004, s. 156). Min kvalitative undersøgelse bygger på den kvantitative viden i form af statistikker og spørgeskemaer, da jeg bruger den kvantitative metode til at inddrage andres undersøgelser for belysning af mit problemfelt.

Den kvalitative forskningsmetode handler om at undersøge og analysere meninger og fortolkninger hos informanten. Jeg har i dette speciale valgt at benytte mig af den kvalitative forskningsmetode, da jeg ønsker at se virkeligheden fra de undersøgte verdens og forsøge at forstå dens betydning (Järvinen & Mik-Meyer 2017, s. 10). I den hermeneutiske optik er det kvalitative forskningsinterview væsentligt, da det handler om læren om fortolkningen af informanternes livsverden (Kvale & Brinkmann, 2009, s. 68). Det vurderes, at det kvalitative forskningsinterview vil give bedst mening for mit speciale, da jeg ønsker at undersøge nærmere omkring socialarbejderes opfattelser af vold i nære relationer. Socialarbejdere kan bidrage til et nuanceret billede af, hvordan det foregår ude hos de forskellige instanser, som både kan tale på vegne af dem selv og på vegne af de kvinder, de møder. Jeg er interesseret i at undersøge socialarbejdernes forståelse af problemstillinger, og af hvordan deres arbejde påvirker det sociale arbejde på sigt. Jeg har aktivt valgt ikke at undersøge de voldsudsatte kvinders livsverden, da de kan have svært ved at sætte ord på følelser på grund af de traumatiske oplevelser, de har været igennem. Endvidere formoder jeg, at det er svært at nå ind til de voldsudsatte kvinder, da jeg oplever, at de er for indelukkede og ikke "tør" at tale højt om det at være udsat for vold.

Kvale & Brinkmann (2009)s definition af det kvalitative forskningsinterview:

Det kvalitative forskningsinterview forsøger at forstå verden ud fra interviewpersonernes synspunkter, udfolde den mening, der knytter sig til deres oplevelser, afdække deres livsverden forud for videnskabelige forklaringer (...). Det synes ret let at skaffe en båndoptager og bede en eller anden om at tale om sine oplevelser i forbindelse med et interessant emne eller opfordre en person til at fortælle sin livshistorie (Kvale & Brinkmann, 2009, s. 17).

Den kvalitative forskningsmetode har været mest effektiv i min undersøgelsesfase, da denne form for forskningsmetode vil bringe mig tættere på belysning af mit problemfelt. Ydermere sikrer denne undersøgelsesmetode, at jeg stiller uddybende spørgsmål af belysning på mit problemfelt og giver yderligere svar på det, der undrer mig. Dette gør, at vi kan komme rundt om hele problemfeltet og de underliggende problemstillinger.

Kvale & Brinkmann (2009) skriver, at det semistrukturerede interview: ” (...) søger at indhente beskrivelser af interviewpersonens perspektiv med henblik på at fortolke betydningen af de beskrevne fænomener” (Kvale & Brinkmann, 2009, s. 45). Det interessante og relevante i en undersøgelse er informanternes deskriptive fortællinger om de beskrevne fænomener, der giver bedst mening for mit undersøgelsesfelt. Mit møde med informanterne giver mig muligheden for at stille kritiske spørgsmål og være nysgerrig på de problemstillinger, der bliver sat på dagsordenen.

3:2 Præsentation af valgte informanter

I dette afsnit vil jeg præsentere de informanter, der har været med til at bidrage til specialet. I mit speciale har jeg valgt at interviewe forskellige instanser, som har været behjælpelige med at belyse specialets problemfelt fra forskellige vinkler. Jeg har forinden interviewet udarbejdet en interviewguide, der ”guider” informanterne til, hvordan de skal forholde sig til problemfeltet, og som bemærker, at informanterne vil blive anonymiseret i de givne udsagn og hændelser, som jeg vil bruge i mit speciale.

For at sikre informanternes anonymitet, som aftalt, vil jeg i det nedenstående skema præsentere deres arbejdsstillinger, arbejdsopgaver og deres faglighed - uden at benævne deres geografiske område eller deres organisationsnavn.

<u>Forskellige instanser:</u>	<u>Borgercenter voksne</u>	<u>Krisecenter</u>	<u>Mellemstor organisation (Rådgivningstilbud)</u>	<u>Stor organisation (Hotline)</u>
<u>Stilling:</u>	Afdelingsleder	Souschef og faglig leder	Daglig leder	Socialpædagog og terapeut
<u>Faglighed</u>	Pædagog	Psykolog	Psykolog	Socialpædagog
<u>Arbejdsopgaver</u>	Tre teams: - kvindekrisecenter § 109 - Bo rådgiver § 110 - CTI-teams	Tage sig af de socialfaglige team: socialrådgiver og pædagoger	Skabe redskaber, metoder, forhold, supervision til de 25-30 frivillige, som rådgiver børn og unge.	Hotline, behandler-teamet til voldsudøveren

I mit speciale har jeg valgt at benytte mig af den kvalitative forskningsmetode, da jeg ønsker at få et bredt og nuanceret helhedsbillede af problematikken, og så jeg dermed kan stille nogle uddybende spørgsmål undervejs. Jeg ønsker at skabe en forståelse for informanternes erfaringer i forbindelse med deres daglige arbejde med vold i nære relationer.

Under mit forløb på mit speciale har det været sparsomt med at finde informanter, der ville være med til et interview. De store organisationer havde hverken tid eller ressourcer til at blive interviewet, og det gjorde det vanskeligt at undersøge feltet nærmere. Derudover har jeg også været nødsaget at afholde interviewet digitalt, da flere organisationer ønskede dette. Jeg har imødekommet deres ønsker og afholdt mine interviews online.

De forskellige informanter, der bidrog til mit speciale, har hver deres arbejdsområder og arbejdsopgaver, men formålet er det samme - nemlig at sikre, at de voldsudsatte kvinder får den hjælp, de skal have. To af organisationerne laver meget af det samme arbejde med telefonopringninger, hotline, rådgivning mv. Under mit møde med socialarbejderne oplever jeg, at de nævner hinandens organisationer ved navn, da det tværfaglige samarbejde fylder rigtig meget i organisationerne.

3:3 Semistruktureret interview

I dette afsnit vil jeg beskrive det semistrukturerede interview, og hvordan jeg er kommet frem til min belysning af mit problemfelt. Det semistrukturerede forskningsinterview giver et nuanceret billede af interviewpersonens egne opfattelse af problemstillinger (Kvale & Brinkmann 2009, s. 43). Jeg valgte at gøre brug af det semistrukturerede forskningsinterview, da jeg ønsker at forstå informantens egne perspektiver af problemfeltet og komme i dybde med evt. andre problemstillinger, der kunne opstå under vores interview. Med det semistrukturerede forskningsinterview fungerer det som en hverdagsamtale, men med et professionelt blik, hvor formålet er at komme rundt om mit problemfelt. Det semistrukturerede er hverken en åben hverdagsamtale eller et lukket spørgeskema. Jeg har udformet en interviewguide, der fokuserer på bestemte emner, temaer og spørgsmål (Kvale & Brinkmann 2009, s. 45).

I mit specialeforløb har jeg haft kontakt til forskellige myndigheder og instanser, der har med vold i nære relationer at gøre. Jeg har i den forbindelse anvendt det semistrukturerede forskningsinterview og udarbejdet en interviewguide, der rummer forskellige emner og spørgsmål, da formålet er, at tilpasse spørgsmålene til hver interviewperson og deres arbejdsområde. Dette gør, at vi kan komme rundt om hele mit problemfelt og få besvaret mit forskningsspørgsmål bedst muligt.

Min interviewguide indeholdt en beskrivelse af problemfeltet og gjorde informanterne opmærksom på, at dette interview vil blive transskriberet, hvor den skrevne tekst og lydoptagelsen tilsammen vil udgøre en genstand for den efterfølgende meningsanalyse (Kvale & Brinkmann 2009, s. 46).

Interviewguiden indebærer forskellige temaer og emner, og dermed detaljerede interviewspørgsmål. Disse interviewspørgsmål skal dække mine forskningsspørgsmål, der afspejler mit problemfelt. Dog var interviewet præget af åbenhed i den forstand, at der kunne ske ændringer undervejs, og formuleringerne af spørgsmålene kunne også ændre sig i takt med interviewet. Det giver en naturlig tilgang til åbenhed og forfølgelse af de specifikke svar og de fortællinger, interviewpersonerne kommer med (Kvale & Brinkmann 2009, s. 144).

3:4 Interviewsituation

Alle mine interviewpersoner ønskede et interview gennemført online over Teams. Det ville have været anderledes, hvis vi foretog interviewene fysisk. Da interviewet blev gennemført online, var det vanskeligt at afklare informanternes ansigts- og kropsudtryk, hvilket ville have givet et mere nuanceret billede af problematikkerne, end de transskriberede tekster og lydoptagelser ville gøre senere hen (Kvale & Brinkmann, 2009, s. 150). I den givne interviewsituation blev der taget højde for, hvilke spørgsmål det passer bedst at stille interviewpersonen i denne situation. Jeg har kendskab til emnet og dermed spørgsmålene hertil. Jeg skal dermed hele tiden være opmærksom på, hvad jeg stiller af spørgsmål, og hvordan jeg skal mestre samtalens kunst, herunder hvilket sprog, der bliver brugt. Endvidere skal der også gøres opmærksom på, hvilke aspekter af interviewpersonens svar, jeg skal følge op på, og stille spørgsmål, der passer til interviewpersonens fortolkning af problemfeltet.

Der er blevet foretaget fire forskellige interviews med fire forskellige organisationer, der hver især bidrager til at løse sociale problemer for voldsudsatte kvinder. Da der er fire forskellige organisationer, er jeg nødsaget til at tilpasse spørgsmålene til hver organisation, så det passer ind med deres arbejdsområde og arbejdsopgave (Kvale & Brinkmann, 2009, s. 188).

Jeg oplever, at nogle interviewsituationer har været bedre end andre. Alle informanterne har været samarbejdsvillige og velmotiverede. Jeg oplevede, at nogle af interviewene ikke var så velformulerede, og under min transskribering bed jeg mærke i, at der i nogle af mit interview ikke er en sammenhængende historie, hvilket jeg nævner i det kommende afsnit om, hvordan jeg frasorterer de udsagn, der ikke er relevante for mit speciale (Kvale & Brinkmann, 2009, s. 187). Jeg skal dermed hele tiden være opmærksom på, hvad jeg stiller af spørgsmål, hvordan jeg skal mestre samtalens kunst, og hvilket sprog, der bliver brugt. Endvidere skal der også gøres opmærksom på, hvilke aspekter af interviewpersonens svar, jeg skal følge op på, og stille spørgsmål, der passer til interviewpersonens fortolkning af problemfeltet. Jo flere interview jeg foretog mig, jo bedre mestrede jeg min interviewkunst (Kvale & Brinkmann, 2009, s. 188).

3:5 Transskription og databearbejdning

I dette afsnit vil jeg redegøre for, hvordan de indsamlede empiriske data bliver behandlet, og hvordan jeg systematiserer og planlægger databearbejdning (Kvale & Brinkmann, 2009, s. 119).

Jeg har efter mine interviewes valgt at transskribere alle informanternes udsagn for at bruge det til min analyse. Jeg har valgt at undlade at transskribere det, der ikke har relevans for specialet. Det er blandt andet udsagn som ”øh” eller ”hmm” og tænkepauser og usammenhængende historier. Dette gør, at jeg kan bruge dem af informanternes udsagn, der er brugbare til den kommende analyse. Ydermere viste transskription også andre problemstillinger, som jeg kan trække ud i analysen (Kvale & Brinkmann, 2009, s. 31).

Endvidere vil en transskription af databearbejdning reproducere meninger og fordomme, hvor der vil udfolde sig nogle nye historier og indsigt i det givne problemfelt. Det transskriberede interviews vil frembringe nye fortolkninger af et givent fænomen, og transskription kan bidrage med en ny viden på et område, der ikke er tænkt tidligere (Kvale & Brinkmann, 2009, s. 31).

3:6 Kodning

Jeg vil i dette afsnit beskrive, hvordan jeg har valgt at *kode* de indsamlede kvalitative interviews. Der findes forskellige former for interviewanalyse og forskellige måder at gribe sin analyse an på. Jeg har tilvalgt meningskondensering til analysen af de indsamlede data.

Mit tilvalg af denne form for kodning til min interviewanalyse indeholder informantens meninger, og hvordan de udtrykker deres historier. Jeg har valgt ikke at ændre på deres udsagn og har transskriberet dem, som de er (Kvale & Brinkmann 2009, s. 227).

Jeg har blandt andet fravalgt at bruge interviewanalyser med fokus på sprog, da jeg ikke er interesseret i at præsentere interviewteksterne i ord. Disse interviewanalyser med fokus på sprog indeholder flere forskellige sproglige værktøjer som sproganalyse, konversationsanalyse, narrativ analyse, diskursanalyse og dekonstruktion. Jeg fravælger disse interviewanalyser, da de har fokus på de sproglige strukturer, herunder brugen af grammatik og sprogformer, fremfor meningsfortolkningen af teksten, og hvordan man meningskondenserer teksterne i analysen (Kvale & Brinkmann 2009, s. 243).

Jeg har valgt at transskribere alle interviews for at give struktur og overblik over interviewteksterne, som jeg senere skal bruge i min analyse. Jeg har endvidere valgt at kategorisere teksterne under temaer og emner, som giver et overskueligt overblik over, hvordan jeg vil udplukke de relevante udsagn, så det er let tilgængeligt for min analyse. Ydermere giver denne kategorisering også en systematisk begrebsligørelse af det givne udsagn, som jeg senere kan identificere (Kvale &

Brinkmann 2009, s. 223).

3:7 Ethiske overvejelser

I dette afsnit vil jeg præsentere de etiske overvejelser, jeg har gjort mig for opbevaringen af lydoptagelserne.

I forbindelse med udarbejdelse af interviewguiden har jeg gjort interviewpersonerne opmærksom på, at jeg har tavshedspligt, og at lydoptagelserne kun vil være tilgængelige under min specialeskrivning og derefter vil blive destrueret.

Man bør forholde sig til konsekvenserne af en kvalitativ undersøgelse både med hensyn til den mulige skade, den kan påføre deltagerne, og de fordele, de kan forventes at få ved at deltage i undersøgelsen. Det etiske princip om tilgodeseeende betyder, at risikoen for at skade en deltager bør være så lille som muligt. (Kvale & Brinkmann 2009, s. 92)

Hvad angår det etiske princip om *tilgodeseeende* har jeg gjort informanterne opmærksom på, at de selvfølgelig havde muligheden for at bakke ud, hvis de ikke ønskede at blive interviewet, eller hvis de fandt spørgsmålene irrelevante eller ikke ville uddybe det nærmere. Endvidere ønskede én informant, at jeg ikke tog ét udsagn med i transskription, da informanten ikke ønskede det.

I forbindelse med transskriptionen har der også været nogle etiske problemer, som jeg har været opmærksom på. Jeg har valgt at behandle nogle personfølsomme emner om det givne problemfelt, hvor jeg har valgt at beskytte informanterne i deres udsagn og anonymiseret både informanterne og institutionen. Endvidere har jeg sikret informanterne, at optagelser og udskrifter er sikkert opbevaret, og at de vil blive slettet efter endt speciale. Ydermere har jeg hverken nævnt navne på informanterne, voldsudsatte kvinder eller institutioner på transskriptionsstadiet eller i specialet for netop at sikre anonymiteten og sløre identiteten (Kvale & Brinkmann 2009, s. 209).

3:8 Overvejelser om undersøgelsesmetodens kvalitet

3:8:1 Validitet, Reliabilitet, Overførbarhed

I dette afsnit vil jeg komme ind på de overvejelser jeg har haft om selve undersøgelsesmetodens kvalitet. I undersøgelsesmetodens kvalitet har det en stor betydning for, hvilke metodekrav, der bliver stillet. Disse undersøgelsesmetoder er: validitet, reliabilitet og overførbarhed (Lungholt & Metelmann, 2012, s. 104).

Begrebet validitet betyder gyldighed (Lungholt & Metelmann, 2012, s. 104). Det er vigtigt i den kvalitative undersøgelse, at den forskning, der bliver foretaget, bliver betragtet gyldigt (Thagaard, 2004, s. 176). Validitet i undersøgelsesmetoden handler om, hvordan jeg indsamler de empiriske data, som blandt andet kan indeholde respondenter, spørgeskema, interviewguide og bearbejdning, og hvilke teoretiske begreber, jeg har valgt at bruge i forbindelse med at undersøge mit felt (Lungholt & Metelmann, 2012, s. 105). De overvejelser, jeg har gjort mig under mine interviewundersøgelser, er at sikre kvaliteten og validiteten: Validiteten af gyldighed og om den viden, jeg indhenter, har en generet gyldighed. For at sikre validiteten handler det om at kontrollere, undersøge og udvikle teorier om interviewresultaterne, og dermed forskning eller evidens inden for området (Kvale & Brinkmann, 2009, s. 279). Validiteten af mine data har en generel gyldighed, da informanterne besidder gode og vigtige arbejdsstillinger, som gør, at de indsamlede data har en generel pålidelighed. Endvidere er de metodiske og teoretiske redskaber blevet brugt til at besvare mine problemstillinger, og jeg er kommet frem til den konklusion og de resultater, jeg har fået.

Ud fra den faglige og teoretiske viden, har jeg skabt en troværdighed, da jeg som forsker anvender et kritisk syn på undersøgelsens analyse og de resultater, der fremlægges (Kvale & Brinkmann, 2009, s. 276). Jo større en påstand er - det kan i den forbindelse både være den viden, jeg indhenter fra informanterne, vejleder og min egen viden - desto større styrke og gyldighed har den pågældende viden (Kvale & Brinkmann, 2009, s. 276).

Begrebet reliabilitet betyder pålidelighed (Lungholt & Metelmann, 2012, s. 104). Reliabilitet handler om en vurdering af den fortolkning, empirien fører til. Med andre ord, vi skal forholde os kritisk til vores egne fortolkning af undersøgelsen. Thagaard fremhæver, at der skal et bevisgrundlag til for vores fortolkninger af den undersøgelse, vi har foretaget os, og for hvilke resultater, vi er kommet frem til. Dette skal forstås sådan, at vi skal tydeliggøre, hvilken forståelse vi er nået frem til i løbet af specialet. Begrebet reliabilitet handler også om, at tolkningen af de forskellige undersøgelser kan bekræfte hinanden (Thagaard, 2004, s. 177).

Tolkningerne fra forskellige synsvinkler og perspektiver fra informanter og forskningsrapporter kan bekræfte hinanden, og dette er med til at skabe validitet og reliabilitet i mine interviewundersøgelser. Ydermere er min forforståelse og mine fordomme et forsøg, på at jeg som forsker får indsigt i disse fordomme og skriver dem, når det er nødvendigt i forbindelse med mit speciale (Kvale & Brinkmann, 2009, s. 268).

Ydermere har jeg transskriberet interviewene, som giver en reliabilitet i forbindelse med, at jeg skal tolke informanternes udsagn i analysen. Endvidere vælger jeg mine teoretiske overvejelser, hvor jeg veksler mellem teori og mine empiriske fund, som dermed også giver en pålidelighed. Med andre ord, så har transskription også styrket troværdighed og pålidelighed i mine undersøgelser, da dette også fremmer de primære data i mit speciale (Kvale & Brinkmann 2009, s. 268).

Begrebet overførbarhed handler om at beskrive den kontekst, som udvikles inden for rammen af mit speciale, som også kan være relevant i andre sammenhænge. Det relevante ved overførbarhed er, at de undersøgelser og tolkninger, jeg har foretaget mig, skal kunne give mening ud over mit speciale. Som Thagaard fremhæver: "*At en undersøgelse i én sammenhæng også har relevans i andre sammenhænge*" (Thagaard, 2004, s. 177). Med andre ord, at overførbarhed indebærer, at socialarbejdere har kendskab og forståelse til de fænomener, der undersøges i dette speciale (Thagaard, 2004, s. 177). Ved at anvende de teoretiske overvejelser i form af *Axel Honneths anerkendelsessfære* og *Empowerment orienteret tilgang* i analysen af det empirisk fund, kan dette være med til at skabe en dybere forståelse og mening af socialarbejderen viden og erfaringer. I dette tilfælde ses specialets overførbarhed.

Begreberne validitet, reliabilitet og overførbarhed har en stor betydning og spiller en vigtig faktor, når en forsker gennemgår resultater og konklusion (Lungholt & Metelmann, 2012, s. 104). Når vi skal undersøge et givent felt, er vi nødt til at tage stilling til disse begreber, så vi kan sikre, at det analytiske og bearbejdningen heraf bliver en måde, hvor vi kan få klarlagt, hvad jeg gerne vil undersøge, hvordan jeg vil gå til værks med undersøgelserne, og hvordan jeg gerne vil bearbejde den indsamlede empiri (Lungholt & Metelmann, 2012, s. 104).

Jeg startede med at vurdere, om de empiriske data er tilfredsstillende for at kunne besvare mit problemfelt. Ydermere har jeg været opmærksom på, om jeg har overset nogle vigtige faktorer, som kunne have en betydning for validiteten. Jeg vælger at være kritisk i forhold til mine undersøgelser, og jeg vurderer, om jeg har tilstrækkeligt datamateriale, som kan hjælpe med at drage konklusioner, hvilket kaldes for *data-validitetsproblemer* (Lungholt & Metelmann, 2012, s. 107). De data-validitetsproblemer, som jeg oplever i forbindelse med mit speciale, gør, at jeg laver nogle opfølgende undersøgelser via andre informanter ved at stille dem andre spørgsmål for at få flere data indsamlet. Sidst i min undersøgelse er der en undersøgelsesvaliditet. Med andre ord, at jeg vurderer, om mine metodiske overvejelser med både empiriske data, det teoretiske valg og problemformulering har en sammenhæng i min undersøgelsesfase (Lungholt & Metelmann, 2012, s. 107). Dette udgør tilsammen validitet, reliabilitet og overførbarhed i mine undersøgelser og belysning af mit problemfelt.

Som i positivismen bruger man validitet og reliabilitet til at dokumentere sine empirisk data via statistik, tal og målinger (Lungholt & Metelmann, 2012, s. 105). Disse begreber bruges i forbindelse med den kvantitative tilgang, da man går objektivt til værks med undersøgelserne. Som nævnt i mit videnskabelige afsnit har jeg tilvalgt de hermeneutiske tilgange, hvor jeg bruger min validitet og reliabilitet til at komme i dybden med mine empirisk data (Lungholt & Metelmann, 2012, s. 105). Da jeg har brugt den kvalitative undersøgelsesmetode, er det derfor vigtigt at sikre validitet, reliabilitet og overførbarhed, hvor jeg vælger at fremlægge de metoder, jeg tager i brug og argumentere for min databearbejdning og mine resultater (Lungholt & Metelmann, 2012, s. 105).

3:9 Analysestrategi

I det kommende afsnit vil jeg redegøre for min analysestrategi og hvilken tilgang, jeg har valgt og fravalgt i forbindelse med mit speciale. I den kvalitative forskningsmetode er den abduktive tilgang velkendt.

Den abduktive tilgang bliver brugt til at forklare forskerens søgen efter teorier, som forklarer det overraskende fund i det empiriske materiale. Ifølge Järvinen & Mik-Meyer (2017) bliver den abduktive tilgang ofte brugt i forbindelse med en beskrivelse af en analysetilgang, hvor man bruger det empiriske fund og begrebsudvikling forankret i teori. Denne analytiske tilgang udfolder sig som en form for dialog mellem det teoretiske udgangspunkt og den indsamlede empiri, således at empiri viser vejen til vores teorivalg og på samme tid hjælper teorien os med at fortolke og perspektivere det empiriske fund (Järvinen & Mik-Meyer 2017, s. 11).

Den deduktive tilgang tager udgangspunkt i, at man udvikler forståelser, begreber og teori. På baggrund af disse teoretiske begreber og forståelser, opstiller man en hypotese og tester sine hypoteser på baggrund af det empiriske fund (Järvinen & Mik-Meyer 2017, s. 11).

Den induktive tilgang er en blanding af det teoretiske udgangspunkt og det empiriske fund. Man indsamler empirisk materiale og konkluderer en hypotese eller en teori om, hvordan vi forholder os til det empiriske fund eller materiale (Järvinen & Mik-Meyer 2017, s. 11).

Jeg har valgt at tage afsæt i en abduktiv tilgang til min analytiske fremgangsmåde, hvor jeg i min analyse veksler mellem teori og empirisk fund, således at det empiriske fund finder vejen frem til teorivalget (Järvinen & Mik-Meyer 2017, s. 11). Jeg vil gerne forstå de empiriske data ved hjælp af det teoretiske udgangspunkt. Den abduktive tilgang åbner op for nye måder at forstå det empiriske fund.

Jeg har aktivt fravalgt den **deduktive og induktive tilgang**. Da mange kvalitative forskere arbejder abduktivt i deres analysestrategi, ser jeg det som velegnet til at kunne dykke ned i det empiriske fund for at forstå problemfeltet og søge efter teoretiske forklaringer på det (Järvinen & Mik-Meyer 2017, s. 11).

Kapitel 4: Teoretiske overvejelse

I det kommende afsnit vil jeg redegøre for de teoretiske overvejelser, som jeg har valgt at anvende i mit speciale. De teoretiske overvejelser, jeg har valgt at anvende i mit speciale, er den velkendte *sociolog Axel Honneth*, der er kendt for sin *anerkendelsesteori*, og jeg har også valgt at inddrage *det konfliktteoretiske perspektiv, herunder Empowerment tilgang*.

Jeg vil endvidere uddybe og beskrive mit valg af teorierne, og hvordan jeg har gået til værks for at undersøge mit problemfelt med hjælp af teorierne. Teorierne anvendes ikke alene i beskrivelsen, men tages også i brug i analysen i det næste afsnit.

4:1 Anerkendelsesteori

Jeg vil i det kommende afsnit redegøre for anerkendelsesteori, begrebernes oprindelse, aktuelle anvendelser og de fremtidsmuligheder, der måtte være indlejret i de forskellige sfærer.

Anerkendelse er et begreb, der ofte anvendes i socialt arbejde. Anerkendelse har altid spillet en væsentlig rolle hos socialarbejdere. Anerkendelse henviser til en erkendelse af det alment menneskelige i den anden og dermed den fulde accept af, at den anden er ligeværdig (Honneth, 2003, s. 77).

4:2 Axel Honneth

Jeg har i mit speciale valgt at tage afsæt i filosofen og sociologen *Axel Honneth* i mine teoretiske overvejelser. Jeg har valgt at bruge *Axel Honneths anerkendelsesteori* for at belyse, hvilken betydning den private, retslige og solidariske sfære har for voldsudsatte kvinder under Covid-19 pandemien. Honneth har videreført Hegels anerkendelsestanke (Høilund & Juul, 2015, s.24), og har endvidere inddraget en række empirisk arbejde fra psykologien, sociologien og historievidenskaben (Høilund & Juul, 2015, s.26).

Axel Honneth anses i dag for den ledende tredjegenerations teoretiker fra Frankfurterskolen. Honneth er født i 1949 og er Jürgen Habermas' efterfølger (Honneth, 2003, s. 7). Ifølge Honneth er individets evne til at fungere som et lykkeligt og socialt individ afhængig af anerkendelse som bekræftelse på selvstændighed og individualitet (Høilund & Juul, 2015, s.26). Honneth skelner mellem de tre former for gensidig anerkendelse, som er nødvendig for individets vellykkede identitetsdannelse. Disse tre former er en normativ idé om det gode liv (Høilund & Juul, 2015, s.27).

I *privatsfæren* er det relevant at belyse, hvordan anerkendelse i denne sfære har en betydning for kvindens primærrelation mellem familie, ægtefæller og venskaber, som kvinderne har nær.

I *den retslige sfære* er det relevant at belyse, hvordan anerkendelse i denne sfære har en betydning for kvindernes lovmæssige relationer, som kvinderne har rettigheder og adgang til.

I *den solidariske sfære* er det relevant at belyse, hvilken betydning anerkendelse har for kvindernes deltagelse i det offentlige liv.

Ifølge Axel Honneth (2003) er anerkendelsesbegrebet uddifferentieret i tre forskellige anerkendelsessfærer, som jeg vil redegøre for i det kommende afsnit.

4:3 Tre anerkendelsessfærer

Privatsfæren, som vi kender den fra familien og venskab og nære relationer. Denne sfære skiller sig ud fra de andre sfærer, da det er her, forudsætningen dannes for at kunne træde ind i et intersubjektivt forhold. I denne sfære dækkes anerkendelsesbehovet via "*den konkrete verden*" (Honneth, 2003, s. 15). Privatsfæren dækker det kærlighedsforhold, der er mellem mor, far og barn, mellem ægtefæller og mellem venner, hvor disse forhold bygges på ressourcer, indstillinger og værdier og se dem modtage og anerkendt (Honneth, 2003, s. 15). Ifølge Honneth udgør kærlighed og venskab en emotionel anerkendelse, hvor individet er i stand til at udtrykke sig og være sig selv i nære relationer, som blandt andet fællesskaber og samfundsmæssige forhold (Honneth, 2003, s. 15). Højlund og Juul (2015) definerer privatsfæren som menneskelige primærrelationer, hvor det vil sige, at der er kærlighedsmæssige bindinger mellem mennesker. Det positive ved det selvforhold er, at der er en balance mellem selvstændighed og emotionel binding. I denne anerkendelsessfære udvikler mennesket selvtillid, som gør det muligt at være alene med sig selv. Endvidere er denne kærlighedsanerkendelse via denne anerkendelsessfære en mulighed for en positiv selvrelation hos den enkelte. Når mennesket får anerkendelse i privatsfæren, så følger der en selvtillid, som gør det muligt for mennesket at være i stand til at handle, kommunikere og være i nære fællesskaber med andre i social sammenhæng (Højlund & Juul, 2015, s.27).

Den retslige sfære er ifølge Axel Honneth knyttet til retten. Det vil sige, det er igennem rettigheder, der er givet til alle borgere i samfundet, hvor mennesket er i stand til at få selvrespekt eller agtelse for sig selv som en lige medborger i samfundet. Med andre ord gives anerkendelsen her gennem de lovmæssige relationer, som individet har rettigheder og adgang til. Ifølge Axel Honneth sikrer

denne anerkendelsessfære individets rettigheder og de grundlæggende muligheder og retten til at ses som frie og lige og realisere sin autonomi (Honneth, 2003, s. 16). Det forudsætter, at hvert menneske har ret til meninger, holdninger, værdier og ret til at udtrykke dem, men at den højeste form for selvrespekt kun kan realiseres, når individet bliver anerkendt i denne sfære (Honneth, 2003, s. 16).

Den retslige sfære bygger på Hegels retstanke, hvor ret kun er ret, hvis den anerkendes som ret. Anerkendelsen legitimerer retten. Det betyder, at hvis samfundet ikke anerkender det enkelte menneskes ret og værd, er de formelle rettigheder ikke til så meget nytte. Ifølge Honneth er den retslige sfære *respekt for borgerens rettigheder i praksis* (Høilund & Juul, 2015, s.27). Endvidere pointerer Honneth, at borgere skal have ligebehandling og lige rettigheder som alle andre i samfundet. Selvagtelse udvikles, hvis borgeren anerkendes som et selvstændigt og ligeværdigt handlende retssubjekt, hvor det enkelte menneske er medlem af samfundets retsfællesskab på lige fod med andre i samfundet (Høilund & Juul, 2015, s.27).

Den solidariske sfære, som vi kender det fra sociologen Axel Honneth, er knyttet til relationen til gruppen, fællesskabet eller samfundet, hvor individets deltagelse og positive engagement bliver anerkendt (Honneth, 2003, s. 16). Ifølge Axel Honneth kan individet kun føle sig anerkendt gennem andres godkendelse og værdsættelse af dets særegenhed i den solidariske anerkendelsessfære. Det betyder, at individet indgår i gruppens eller samfundets solidaritet, og at individet bidrager til dette fællesskab (Honneth, 2003, s. 16). Her bliver individet anerkendt for sine evner, kvaliteter og bidrag, som er med til at rekonstruere samfundet. Denne anerkendelsessfære fører til og udløser et praktisk forhold til en selv og værdsættelsen af en selv som et medlem af et solidarisk fællesskab (Honneth, 2003, s. 17). Denne anerkendelsessfære har fået en stor betydning gennem de seneste årtier. Individet har et øget behov for social værdsættelse af livsstil og levemåde. Individet stræber efter individuel prestige og anerkendelse. I denne sfære er der tale om egenskaber, som vi ikke deler med andre i samfundet, som den retslige sfære identificerer. Ifølge Honneth, er der tale om en værdibundet omsorg for fælles mål. Dette betyder, at hvis individet fratages eller nægtes denne anerkendelse, så vil det skade individets handleevne (Høilund & Juul, 2015, s.28).

4:4 Krænkede anerkendelsesforventninger

(overgreb, fratagelse af rettigheder, nedværdigelse)

De tre anerkendelsessfærer, som er beskrevet foroven af sociologen Axel Honneth knytter sig til muligheden for forskellige former for krænkelser, som viser sig gennem negative moralske oplevelser hos kvinderne. Axel Honneth sammenfatter de forskellige former under tre overskrifter: *Kropslige krænkelser, nægtelse af rettigheder og nedværdigelse af livsformer*. (Høilund & Juul, 2015, s. 28). Når den voldsudsatte kvinde ikke bliver imødekommet eller anerkendt, kan det true kvindens personlige selvudvikling. Når den voldsudsatte kvinde ikke bliver anerkendt i den private sfære, nedbryder det hendes selvtillid ved at sætte spørgsmålstejn ved kærlighedens kontinuitet. Den manglende anerkendelse af den voldsudsatte kvinde udgør den moralske krænkelser (Høilund & Juul, 2015, s. 28). Når den voldsudsatte kvinde ikke bliver anerkendt i den retslige sfære, vil det påvirke hendes sociale integration. Med andre ord, fratagelse af bestemte rettigheder. Kvinderne vil her miste deres status som værdige og ligeberettigede borgere i samfundet, der både har muligheden for at tage moralsk stilling og deltage i det offentlige samfunds beslutningsprocesser. Fratagelse af denne ret nedbryder kvindernes selvagtelse (Høilund & Juul, 2015, s. 28-29). Den sidste krænkelser i den solidariske anerkendelsessfære er stigmatisering. Krænkelser i denne sfære består i, at livsformer og virkelighedsopfattelser nedværdiges og har en lavere social status, fremfor at de voldsudsatte kvinder anerkendes. Krænkelser består i, at de voldsudsatte kvinder får lavt selvværd, ved at de frakendes deres positive værdi i samfundet, eller at man ikke værdsætter dem, som de er (Høilund & Juul, 2015, s. 29).

4:5 Paulo Freire

Freire er faderen til de undertrykkes pædagogik og anses som grundlægger af Empowermenttanken (Hutchinson & Oltedal, 2006, s. 192). Freire bygger videre på marxistisk teori i sin analyse af, hvordan samfundsforhold påvirker grupper og individer (Hutchinson & Oltedal, 2006, s. 192). Freire var optaget af, hvordan bevidstgørelse, mobilisering af styrke og samfundsændring kan finde sted (Hutchinson & Oltedal, 2006, s. 192-193).

4:6 Konfliktteoretiske modeller i socialt arbejde

Jeg har valgt at anvende det konfliktteoretiske perspektiv i mit speciale, da dette perspektiv blandt andet er præget af ulighed, konflikter, tvang og forandring (Hutchinson & Oltedal, 2006, s. 187). Det sociale arbejde er interessant i denne model, da enkeltindviders og gruppers problemer bliver set i kontekst med systemet og samfundet. Det betyder, at der bliver fokuseret på magt og afmagt. På den ene side bliver arbejdet rettet mod at mobilisere kræfter i den enkelte gennem bevidstgørelsesprocesser, og på den anden side mod en ændring af problemskabende forhold i samfundet. Empowerment er et centralt begreb i socialt arbejde, som jeg løbende vil redegøre for og belyse i min analyse (Hutchinson & Oltedal, 2006, s. 188).

I den konfliktteoretiske tilgang er man optaget af *grupper, som har været særligt udsatte for undertrykkelse og negativ værdsættelse* (Hutchinson & Oltedal, 2006, s. 201-202). De udsatte grupper er etniske minoriteter, udviklingshæmmede og indvandrere, og også kvindernes situation har været i fokus (Hutchinson & Oltedal, 2006, s. 202).

4:7 Empowerment

Jeg vil i det kommende præsentere og give en definition for Empowerment, som er relevant i det generelle sociale arbejde, men også i arbejdet med voldsudsatte kvinder. Den Empowermentorienterede tilgang understøtter de voldsudsatte kvinder i at kunne etablere et liv fremadrettet uden vold, hvor vi vil arbejde hen imod borgerens drømme, håb og mål for en anden fremtid.

Jeg vil gerne bruge Empowerment til at belyse, hvordan de voldsudsatte kvinder kommer ud af det voldelige forhold, og hvordan socialarbejdere hjælper kvinderne mod en bedre tilværelse uden vold. Der vil være fokus på Empowermentorienteret tilgang til at understøtte kvinderne i at kunne etablere et liv uden vold, og i at kvinderne er eksperter i eget liv. Kvinderne skal mobilisere deres

egne ressourcer, således at denne ses i sammenhæng med de samfundsmæssige forhold.

Empowerment beskrives som en multikonstruktion, en metode i socialt og sundhedsfremmende arbejde, en måde at forstå og tolke dette arbejde og dets funktion på et værdigrundlag og en samfundsopfattelse. Det er et mål og middel, og det er også en strategi. Såvel politisk og socialt holdningsmæssigt. En strategi, der skal fremme forandringer/forbedringer for samfundets svageste og føre til en større socialt retfærdighed (...) Et perspektiv der har fokus på ressourcer frem for fejl og mangler hos borgere i de sociale systemer. (Andersen & Brok, 2021, s. 18)

Empowerment ses i sammenhæng med individ, gruppe og (lokal)samfund. Denne tredeling er relevant i forståelse og anvendelse af Empowerment, da disse problemstillinger forstås gennem kontekster og samfundsmæssige strukturer frem for kun at fokusere på det enkelte menneske som bærer og årsag til sociale problemer (Andersen & Brok, 2021, s. 19).

Når socialarbejdere arbejder med Empowermenttilgang, så er det en proces, hvor socialarbejdere faciliterer en ramme, som ofte er samtalebaseret. Med andre ord, at denne samtalebaserede tilgang bliver taget i betragtning i forhold til, hvilke problemer kvinderne kommer med og hvad kvinderne har brug for hjælp til. Og med det sagt, så skal kvinderne inddrages i at løse disse problematikker i samarbejde med socialarbejdere. Denne samtalebaserede tilgang skal kunne indebære de problematikker, der befinder sig i både mikro-, meso- og makroniveau, når vi snakker om Empowermenttilgang. Med andre ord, socialarbejdere skal arbejde helhedsorienteret for at kunne løse disse problematikker (Andersen & Brok, 2021, s. 30).

Kapitel 5: Analysestrategi

Jeg vil i det følgende afsnit påbegynde analysen med inddragelse af relevante teoretiske perspektiver. Som nævnt i det empiriske afsnit, vil jeg anvende meningskondensering til at analysere den indsamlede empiri. Jeg vil undervejs i analysen gøre brug af de udvalgte udsagn, som belyser mit problemfelt og underbygger dette med de udvalgte teoretiske udgangspunkter (Kvale & Brinkmann, 2009, s.227).

Jeg vil kort skitsere opbygningen over mit analytiske standpunkt. Jeg vil dele analysen i to dele, hvor den første del vil indeholde tre underskrifter med *den private, den retslige og den solidariske sfære*. Den anden del af analysen vil indeholde den Empowermentorienterede tilgang med fokus på, hvordan socialarbejdere arbejder med voldsudsatte kvinder.

I den første analyse vil jeg inddrage Axel Honneths anerkendelsesteori for at belyse, hvilken betydning anerkendelse i de tre sfærer har for de voldsudsatte kvinder.

I privatsfæren vil jeg belyse den voldsudsatte kvindes relation til familie, venskab, ægteskab/forhold, og hvilken påvirkning det har for kvindens identitet.

I den retslige sfære er det relevant at belyse, hvordan anerkendelse i denne sfære har en betydning for kvindens lige rettigheder i samfundet.

I den solidariske sfære er det væsentligt at belyse, hvordan denne anerkendelse har en betydning for kvindernes deltagelse i det offentlige liv.

Den anden analysedel vil indeholde Empowermenttilgangen i arbejdet med voldsudsatte kvinder. I denne analysedel vil jeg inddrage Empowermenttilgangen til at belyse, hvordan fagprofessionelle kan hjælpe kvinderne mod en bedre tilværelse uden vold. Derudover er det ligeledes relevant at belyse, hvordan en Empowermentorienteret tilgang kan understøtte kvinderne i at kunne etablere et liv uden vold, og at kvinderne er eksperter i eget liv.

For hver delanalyse vil jeg afrunde med en delkonklusion som samler op på min tidligere forforståelse og giver plads til en ny forforståelse. Derved viser jeg min videnskabsteoretiske optik, og dermed den hermeneutiske spiral. Jeg vil i hver analysedel belyse mit problemfelt og de problemstillinger, jeg gerne vil undersøge nærmere med hjælp fra de teoretiske overvejelser, jeg har valgt at gøre brug af i mit speciale.

5:1 Analyse 1

5:1:1 Den private anerkendelsessfære

Da Danmark lukkede ned som følge af Coronapandemien, fik det nogle alvorlige konsekvenser for de kvinder, der lever i et forhold præget af vold. Både skoler, arbejdspladser, institutioner og diverse centre og butikker var lukket i en periode, og kvinder, der lever med vold, blev pludselig afskåret og isoleret med deres voldsudøvere (Bjerre, 2021, s.5). Den voldsudsatte kvinde kan udvikle depression, angst, selvbeprejdelse og lavt selvværd, som kan føres til isolation. Dette gør, at det er vanskeligt for de voldsudsatte kvinder at opretholde et socialt liv og klare praktiske gøremål i hverdagen (Deloitte, 2019, s. 10).

En socialarbejder fra Krisecenter K fortæller følgende:

(...) men mange af de kvinder, der også kommer på krisecentrene, udviser mange svære overbelastningssymptomer, og det kan være i retning af stresssymptomer og angstsymptomer, vi har viden omkring fra et PHD-projekt, som vi har været med til at støtte. Rigtig mange af de kvinder, der kommer på krisecentrene uanset Covid-19 eller ej, udviser symptomer på PTSD.

(Souschef, Krisecenter K).

Det ovenstående citat fortæller, hvilke symptomer kvinderne udviser efter at have levet i et parforhold. Disse symptomer påvirker kvindernes livssituation, som har en betydning for deres identitet og selvudvikling. Med andre ord, de voldsudsatte kvinder kan have så svære overbelastningssymptomer, at det kan være vanskeligt for kvinderne at navigere i samfundet. Disse symptomer kan også have en betydning for, hvordan kvinderne opnår anerkendelse i de tre sfærer.

En socialarbejder fra organisationen BT fortæller følgende:

(...) Det er ikke Covid-19, der har været en udfordring. Det er ikke, fordi de har været syge. Men det er selvfølgelig restriktionerne i forbindelse med Covid-19, som har gjort, at generelt alle i Danmark har været frustrerede og bekymrede omkring, hvornår kan jeg komme på arbejde, hvornår kan jeg igen komme ud og møde mit liv, som jeg plejer at gøre (...).

(Daglig leder, Organisation BT).

I det ovenstående citat fortæller den daglige leder fra organisationen BT, at når ens frustrationsniveau stiger under en konflikt derhjemme, tolker jeg det, som at det er mere vanskeligt at komme væk fra volden. Endvidere kan det tolkes, som at de voldsudsatte kvinder har været indespærret i hjemmet i en periode, hvor hjælpen har været minimal. Jeg tolker ud af det ovenstående citat, at Covid-19 restriktionerne har gjort det vanskeligt for kvinderne at søge hjælp hos deres netværk, på deres arbejdspladser eller i nære relationer.

Honneth ville karakterisere disse manglende sociale fællesskaber med sin private sfære, hvor denne sfære er mangelfuld i forhold til at danne tætte relationer. Af citatet fremgår det, at Covid-19-restriktionerne har haft en stor betydning for kvindernes levemåde, da det sociale fællesskab pludseligt er taget fra dem i en periode. Derudover fremgår det, at den manglende anerkendelse i den private sfære har en kæmpe betydning for, hvordan de voldsudsatte kvinder kan søge om hjælp for at komme ud af det voldelige forhold. Ydermere kan dette kendetegnes i Honneths private anerkendelsessfære, da det at blive anerkendt i den private sfære har en betydning for, at den voldsudsatte kvinde opnår den fundamentale selvtillid, som vil hjælpe hende med at blive styrket og være et ansvarligt individ (Honneth, 2003, s. 15).

Ifølge Danners årsstatistik (2020) har Covid-19-restriktionerne fået volden til at eskalere i hjemmet, og flere kvinder har haft brug for hjælp. Under Covid-19-pandemien har der været et øget fokus på vold mod kvinder, og dette har gjort, at flere har henvendt sig til krisecentrene i et forsøg på at komme væk fra voldsudøveren (Danners årsstatistik, 2020, s. 3).

En socialarbejder fra Borgercenter Voksne fortæller følgende:

Det tror jeg, at der er, fordi den her aflastning, der ligger i at møde andre mennesker. Altså vi har været isoleret i vores, eller mange familier har isoleret sig, så jeg tænker, at der ligger en aflastning i at skulle ud og connecte med andre mennesker. Så cirklen omkring en har været meget lille. Så hvem er det vi kommunikerer med? Hvor er det, vi lukker vores samlivs problemer ud? Det har været begrænset, så det giver god mening, at der har været flere ting (...).

(Afdelingsleder, Borgercenter Voksne)

Det ovenstående citat giver udtryk for, hvor meget isolationen under Covid-19-pandemien har betydet for familierne, der lever med vold i nære omgivelser. Jeg formoder, at der ses en tydelig manglende emotionel anerkendelse fra det private netværk, da familierne har været isolerede, og det

at møde andre mennesker og være en del af det sociale fællesskab har været minimalt. I den anden del af citatet giver socialarbejderen udtryk for, at det har været begrænset, hvem de voldsudsatte kvinder har kunnet dele deres samlivsproblemer med, og hvordan de har kunnet søge hjælp fra deres netværk. Med andre ord, det sociale netværk har også været minimalt i forhold til at kunne søge hjælp.

Dette kendetegnes ved Honneths anerkendelse i den private sfære, hvor Honneth antager, at for at blive anerkendt i denne sfære, så udgør kærlighed og venskab en del af det at blive anerkendt. Med andre ord, kvinderne er ikke i stand til at udtrykke sig og være sig selv i nære relationer, da deltagelse i fællesskaber og samfundsmæssige forhold ikke er tilgængelig (Honneth, 2003, s. 15). I citatet fremgår det, at Covid-19-restriktionerne har gjort, at de voldsudsatte kvinder har mindre chance for at komme ud af det voldelige forhold, da netværket har været begrænset.

Yderligere belyser Højlund og Juul (2015) den private sfære som menneskelige primærrelationer. Det vil sige, at vi mennesker har brug for kærlighedsmæssige bindinger imellem os med mennesker, vi har kær. Denne anerkendelsessfære skal bidrage til, at vi mennesker udvikler selvtillid, som gør os i stand til, at vi kan være alene med os selv og tage vare på os selv (Højlund & Juul, 2015, s. 27). Med andre ord, hvis kvinderne ikke bliver anerkendt i den private sfære, er der en risiko for, at hun mister sin selvtillid og sit selvbillede, hvor hun ikke er i stand til at kunne passe på sig selv eller evt. sine børn.

Ydermere beretter Højlund og Juul (2015), at de private sfærer skal have en mulighed for en positiv selvrelation og et positivt selvbillede hos den enkelte kvinde (Højlund & Juul, 2015, s. 27). Med andre ord, at når den voldsudsatte kvinde udsættes for mangel på kærlighed, medvirker det til, at kvindernes selvrelation og selvbillede bliver begrænset. Det kan udledes ved, at den voldsudsatte kvinde bliver fortalt, at hun ikke er god nok eller ikke duer til noget, hvilket kan være med til at ødelægge hendes identitet.

En socialarbejder fortæller følgende:

Mange kvinder kommer med en skyldfølelse (...). En gang imellem skal man overveje, vil jeg tænke tilbage på den tid, jeg er i nu som negativ eller positiv. Og helst skal vi meget gerne have positive oplevelser i vores liv, end at vi trækker rundt med angst, frustrationer, nedværdige bemærkninger osv. Det burde ikke være nødvendigt, men det er der mange der gør. Så det er også en af de ting, de

trækker rundt med. Kvinderne har utroligt dårligt selvværd.

(Afdelingsleder, Borgercenter Voksne)

Det fremgår af citatet, at kvinderne har dårligt selvværd, da de trækker rundt med blandt andet angst, frustrationer og nedværdigende bemærkninger, som gør, at kvinderne bliver usikre omkring deres selvforhold og identitet. Dette kan udledes af Covid-19-restriktionerne, hvor kvinderne blev isoleret med voldsudøveren, og volden dermed eskalerede. Jeg antager, at dette viser, at der ikke findes et følelsesmæssigt bånd mellem den voldsudøvende partner og kvinden, og at kvinderne er nødsaget til at finde sig i mandens magtmisbrug. Dette tolkes på den måde, at den manglende anerkendelse i den private sfære kan have en betydning for den voldsudsatte kvindes livssituation. Med andre ord, at kvinderne ikke bliver anerkendt i denne sfære, da de ikke bliver mødt med selvtillid og en positiv selvrelation, hvilket har en betydning for deres udvikling og deres medlemskab af fællesskabet. Højlund & Juul (2015) vil fortolke dette på den måde, at kvinderne ikke er i stand til at handle rationelt, kommunikere eller være i stand til at være med i sociale fællesskaber eller andre sociale sammenhænge (Højlund & Juul, 2015, s.27).

En undersøgelse viser, at kvinder udvikler lavt selvværd som følge af at være i et voldeligt forhold. Ydermere viser undersøgelsen, at socialarbejdere på krisecentrene vurderer ud fra deres narrative samtaler, at tre ud af fem kvinder, hvilket svarer til ca. 60 %, har udviklet lavt selvværd efter at have været udsat for vold. Endelig viser undersøgelsen, at jo længere tid kvinderne har været i et voldeligt forhold, des større risiko er der for, at hun udvikler lavt selvværd (Jensen & Nielsen, 2005, s. 10). Covid-19-restriktionerne har været medvirkende til, at de voldsudsatte kvinder bliver udelukket fra det danske samfund, og de kæmper i forvejen med volden i hjemmet. Foruden Covid-19 viser undersøgelsen, at knap halvdelen af kvinderne, hvilket svarer til ca. 47 %, isolerer sig fra omverdenen (Jensen & Nielsen, 2005, s. 10), og jeg antager, at Covid-19 restriktionerne har gjort situationen for de voldsudsatte kvinder mere anstrengende, da kvinderne i forvejen har svært ved at bryde med den vold, der bliver udøvet imod dem.

En socialarbejder fra organisationen BT fortæller følgende:

(...) Så de voldsudsatte unge kvinder har brug for, det er plads og rum og ro til at søge hjælp. Den plads, rum og ro er taget fra dem. Fordi privatlivet er blevet fuldstændig nedværdiget og den kæreste eller den der udøver vold imod dig hele tiden og så er det svært at finde det der rum. At der er mange af de her forhold, er der ikke rigtig nogle privatgrænser omkring som telefoner,

computer, så har kæresten adgang til telefoner og sådan nogle ting, så det svært for dem til lige at ringe eller skrive fordi de bliver bange for at denne telefon bliver tjekket. Og så er der et eller andet konsekvens for hvorfor kvinden har ringet til BT og hvorfor har du gjort det

(Daglig leder, organisation, BT)

Socialarbejderen giver udtryk for, at de har oplevet, at det har været svært for voldsudsatte kvinder at søge hjælp. Den plads, rum og ro, de normalt har i en hverdag, er blevet taget fra dem.

Socialarbejderen fortæller yderligere, at kvindernes privatliv er blevet fuldstændig nedværdiget. Jeg tolker dette på den måde, at den voldsudsatte kvinde ikke bliver imødekommet eller anerkendt i den private sfære, og ifølge Høilund og Juul (2015) kan dette true kvindens personlige selvudvikling.

Den voldsudsatte kvinde bliver udsat for en krænkelse i den private sfære, da der bliver udøvet vold imod hende, og så er det svært at finde et frirum til at søge hjælp hos sit netværk, da hun bliver overvåget af voldsudøveren. Ydermere antager jeg, at kvindernes handledygtighed og selvopfattelse er ødelagt, når de i en længere periode har oplevet krænkelse i den private sfære, således at kvinderne ikke er i stand til at se muligheden for at komme væk fra volden.

Jeg formoder, at den manglende kontakt til netværket, arbejdspladser og kvindernes sociale fællesskaber kan have konsekvenser for deres selvopfattelse. Honneth vil karakterisere kvindernes manglende selvopfattelse med den private sfære, hvor kvinderne opnår anerkendelse ved at få bekræftelse fra andre mennesker og de primære relationer, der består af stærke og følelsesmæssige bånd i deres netværk, der har en betydning for deres mulighed for selvudvikling (Honneth, 2006, s. 130).

Honneth antager, at jo tidligere mennesker udsættes for mangel eller fratagelse af anerkendelse i den private sfære, jo dybere må man forvente, at skaderne kan være (Honneth, 2006, s. 177).

Det antages, at de voldsudsatte kvinder ikke får opfyldt deres anerkendelsesbehov i denne sfære i form af selvtillid og selvrespekt, og det vil derfor være vanskeligt for den voldsudsatte kvinde at være en del af et fællesskab.

En socialarbejder fra organisationen BT fortæller følgende:

Så de vil have en form for forklaring, det er også fordi du altid, du ikke har ryddet op, det er også altid fordi, du altid råber, det er også fordi, du altid, sådan, sådan og sådan. Så de lægger skylden over på den voldsudsatte kvinde og det bliver internaliseret. Så man går både rundt at man bliver

slået derhjemme, og man har fået at vide, og tror nu også at det er ens egen skyld. Den skyld og den skam, som der kan være i hele det, den skal arbejdes med. Og den skal placeres et andet sted end hos en selv. Så der er en form for psykologisk bearbejdning af ens selvbillede som voldsudsat, som der er rigtig vigtig. Og det tager tid at arbejde med. Men det er også noget af det, der gør, at man fremadrettet blive meget skarpere på, hvad er det for nogle værdier og grænser, jeg gerne vil have mit forhold, så man ikke står i samme situation igen 5 år efter eksemplet.

(Daglig leder, organisationen BT).

I det ovenstående citat fortæller en daglig leder, at voldsudøveren lægger skylden hos den voldsudsatte kvinde. Det er kvindens skyld, at hun bliver slået, og den skyld og skam fylder rigtig meget hos den voldsudsatte kvinde. Ydermere giver socialarbejderen udtryk for, at der skal psykologisk bearbejdning til af kvindens selvbillede, da det er relevant at understrege, at de voldsudsatte kvinder har haft det dårligt og fundet sig i vold i rigtig mange år, hvilket har medført, at de har mistet hele deres netværk. Socialarbejderen giver udtryk for, at de arbejder på at forbedre kvindens selvbillede, så hun bliver mere bevidst omkring sine værdier og grænser, hvis hun skal ud af det voldelige forhold og genopbygge sit selvbillede. Dette kan ses i lyset af Honneths krænkende anerkendelsesforventninger, som forvolder skade på den voldsudsatte kvindes fysiske integritet og den grundlæggende selvtillid, når den voldsudsatte kvinde bliver udsat for manglende anerkendelse i den private sfære (Honneth, 2003, s. 18).

5:1:2 Den retslige anerkendelsessfære

I dette afsnit vil specialet bevæge sig videre mod den retslige sfære, som ifølge Honneth handler om at blive ligestillet med andre borgere i samfundet. Honneth karakteristik af kvindernes anerkendelsesbehov i den retslige sfære er, at de består af retten til at ses som fri og lige og af grundlæggende muligheder for at realisere sin integritet (Honneth, 2003, s. 16). Det er relevant at belyse inden for den retslige sfære, at manglende krisecenterpladser under Covid-19 har haft en betydning for voldsudsatte kvinders søgen om hjælp. Jeg antager, at de manglende krisecenterpladser har gjort, at kvinderne fastholdes i at blive hjemme med voldsudøveren, da de kæmper mere med at slippe ud af volden og har sværere ved at få adgang til hjælp (Danners årsstatistik, 2020, s. 12).

En socialarbejder fra organisationen Hotline fortæller følgende ”(...) *Det er næsten altid København, hvor pladserne først bliver - hvor vi ikke har pladser nok. Det har bare betydet, at kvinder og børn er kommet lidt længere væk. Eller mændene er kommet lidt længere væk*” (Socialpædagog, organisationen Hotline). Socialarbejderen giver udtryk for, at der har været manglende pladser på krisecentrene, hvor det har betydet, at kvinder og børn er kommet længere væk fra det sted, de kommer fra. Socialarbejdere fra organisationen BT fortæller følgende: ” (...) *Det er bare så svært at tage nogle steder hen og lige der hvor hun var, der var der ikke nogen krisecenterpladser åbne (...)*” (Daglig leder, organisationen BT).

Dette citat indikerer, hvor problematisk det er, når der ikke er nok krisecenterpladser til kvinderne, der bliver udsat for vold. De manglende krisecenterpladser kan være med til at skabe en usikkerhed hos den voldsudsatte kvinde. Endvidere kan de manglende krisecenterpladser medvirke til, at de voldsudsatte kvinder udvikler lavt selvværd og selvtillid og medføre en manglende anerkendelse i den retslige sfære. Jeg formoder, at dette indebærer, at de voldsudsatte kvinder ikke får samme betingelser, hjælp eller støtte til at komme igennem bearbejdelsen af volden.

Dette kan udledes med Honneths retslige sfære, hvor de voldsudsatte kvinder ikke bliver anerkendt i denne sfære, da de ikke har muligheden eller ”retten” til at få en krisecenterplads, og respekten for kvindens rettigheder bliver dermed i praksis ikke imødekommet (Høilund & Juul, 2015, s.27). Med andre ord, kvinderne bliver ikke set eller anerkendt som værende ligeværdige. Det kan tolkes sådan, at kvindernes udfordringer bliver større i og med, at de i forvejen har manglende tro på egne evner.

Endvidere kendetegner Honneth, at kvinderne skal have lige rettigheder og ligebehandling for at blive anerkendt i denne sfære, og de voldsudsatte kvinder bliver desværre ikke ”mødt” eller får ”opfyldt deres behov” (Høilund & Juul, 2015, s.27). Endvidere bliver de voldsudsatte kvinders selvtægtelse, selvtillid og selvværd mindre, da fratagelse af denne ret bliver nedprioriteret i deres søgen om at komme ud af det voldelige forhold.

Socialarbejder fra organisationen BT fortæller følgende;

(...) så jeg kan tage en beslutning om jeg overhovedet skal på et krisecenter eller om vi på en eller anden måde kan løse det her. Oftest er der også en eller anden form for kærlighed til den kæreste, der udsætter hende for vold. Så det er ligesom de to forskellige situationer vi har stået i.

(Daglig leder, organisation BT)

Oftest handler det om, at de voldsudsatte kvinder har brug for at komme væk fra det voldelige forhold i første omgang. Ydermere forklarer socialarbejderen, at det at forlade voldsudøveren også kan sætte et præg på deres livssituation. Hvordan vil en kvinde forlade den mand, hun elsker? Hvad med børnene? Hvad med fremtiden? Bekymringer, frustrationer, angsten for at stå med det hele alene og starte forfra kan også påvirke kvinden i den grad, at hun vender tilbage til sin voldsudøver.

Endvidere påpeger socialarbejderen, at der er et behov for voldsfaglig viden, både hvad angår fagfolk ude i praksis, men også hos kvinderne selv. Socialarbejderne giver udtryk for, at de voldsudsatte kvinder ikke ved, at der findes forskellige indsatser, der kan rumme kvinderne. En socialarbejder fra organisationen BT nævner følgende: ”altså helt konkret, så har det betydet at, de er blevet udsat for mere vold. Og det har været sværere for dem at søge hjælp” (Daglig leder, organisation BT). I den første del af ovenstående citat ses det, at de voldsudsatte kvinder er blevet udsat for mere vold, når der bliver spurgt til, hvad det har betydet for kvinderne, at de ikke kan komme væk fra voldsudøveren under Covid-19. Den andel del af citatet belyser, hvor svært det har været for kvinderne at komme væk fra volden og søge hjælp. Det, at kvinderne føler, at de står alene med deres problemer, hvor hjælpen ikke har været tilgængelig, læser jeg på den måde, at kvinderne ikke bliver anerkendt i den retslige sfære.

En socialarbejder fra Krisecenter K fortæller følgende:

Det er den eskalering af den vold, som de har været igennem. Og måske også det, at når der er flere der søger pladser, og der ikke er de pladser til at starte med, så kan man sige at der ikke er den mulighed for at få hjælp. Og man kan blive presset, fordi man siger jo, at på den måde, at der er en forskel imellem om det er Københavns område eller om det er i Jylland, fordi der havde man måske en anden oplevelse omkring at have nogle ledige pladser. Det er det der kan gøre det vanskeligt, hvis du har et job i København, eller studerer eller har børn der går i institutionen i København eller skolen, man kan jo ikke flytte. (Souchef, Krisecenter K.)

I det ovenstående citat fortæller en socialarbejder, at de oplever at der ikke har været krisecenterpladser til voldsudsatte kvinder, og at søgen om hjælp heller ikke er tilgængelig for dem. Det antages, at retten til en krisecenterplads er begrænset, hvilket formodes, at det gør, at den hjælp, en kvinde ellers er berettiget til, ikke er tilgængelig. Dette ses i forlængelse af Axel Honneths retslige anerkendelsessfære, hvor Honneth pointerer, at hvis der i samfundet ikke er reel anerkendelse af det enkelte individs ret og værd, vil de voldsudsatte kvinder miste deres selvagtelse, og jeg fortolker det på den måde, at kvinden ikke anerkendes som autonom og som en del af samfundets retsfællesskab, da jeg antager, at kvinderne vil have en følelse af, at de ikke er ligeværdige og ikke kan få den hjælp, de ellers er berettiget til (Høilund & Juul, 2015, s. 27). Det antages, at der sker en ubevidst handling fra socialarbejdere på krisecentrene, hvilket medfører, at kvinderne vender tilbage til voldsudøveren, da tilbuddet af indsatsen ikke er tilgængeligt for målgruppen. Med andre ord, så vil kvinderne forstå dette på den måde, at de selv må finde ud af, hvordan de kan komme ud af forholdet.

Endvidere viser en erfaringsopsamling fra Danner årsstatistik 2020, at det under nedlukning i forbindelse med Covid-19-pandemien har været vanskeligt for kvinderne at opsøge hjælp. Erfaringsopsamlingen viser, at der har været meget mediefokus på, at vold i hjemmet stiger, og at der mangler pladser på krisecentrene (Danners Årsstatistik, 2020, s. 5). Der følger, at der er en ulighed i det sociale arbejde mellem systemet og den voldsudsatte kvinde. Med andre ord, at det bliver en stopklods for kvinderne, fordi de har en opfattelse af, at der alligevel ikke er noget hjælp at hente, eller at nogle andre har mere behov for hjælpen, end de selv har (Danners Årsstatistik, 2020, s. 5).

En socialarbejder fra Krisecenter K fortæller følgende:

Én af de største udfordringer har været det her med, at vi ikke havde ledige pladser i København. Der var også etableret nødkrisecenter i de større byer, men kvinderne havde ikke et ønske om at flytte til andre byer ved at forlade deres netværk, forlade deres arbejde, så jeg tænker, det har været en balancegang, hvor der har været en forståelse omkring en pandemi, simpelthen bare kan ramme skævt på landsplan, forstået på den måde, at vi kunne stå og mangle pladser i København, og så kunne vi se at i Jylland, så havde de ledige pladser. Både respekt og accept af, at kvinderne ikke ønsker at komme så langt væk, så får de et større problem. Mødrene har været presset, især dem med større børn, som ikke ønsker at flytte længere væk. Så den der balance om at kunne se, at en pandemi kan ramme landet forskelligt, og at det er de større byer, som faktisk får en større byrde for at løse problematikkerne. (Souschef, Krisecenter K)

Det ovenstående citat fra en socialarbejder på et krisecenter fortæller om det problematiske ved, at der ikke har været krisecenterpladser tilgængelige i København under Covid-19-pandemien. Noget andet, som citatet også påpeger, det er, at det er vanskeligt at forlade sit netværk og sit arbejde for derefter at starte på ny. Jeg formoder, at de voldsudsatte kvinder ikke bliver anerkendt i denne sfære, da krisecentrene i København ikke havde ledige pladser tilgængelige for kvinderne, hvor jeg antager, at de voldsudsatte kvinder har været nødsaget til at blive i hjemmet med voldsudøveren. Honneth antager, at hvis der i samfundet ikke er reel anerkendelse af voldsudsatte kvinders ret og værd, nytter det ikke meget med formelle rettigheder. Honneth fremhæver yderligere, at for at blive anerkendt i den retslige sfære, så indebærer det at blive lige behandlet, hvor kvinderne tillægges samme moralske tilregnelighed som alle andre voldsudsatte kvinder (Høilund & Juul, 2015, s. 27).

Socialarbejder fra Krisecenter K fortsætter:

(...) det er igen det der med, selvom man ikke har ledige pladser, så er vi også forpligtede til at hjælpe videre, så hvis man har muligheden for at have nødkrisecentrene, så er det der med... på et tidspunkt, så var der jo ikke flere ledige pladser i København område og det der dilemmaer omkring, vil man så tage længere væk, men når børnene også hører til i forhold til institutioner og skoler (...). (Souschef, Krisecenter K)

Det ovenstående citat fortæller, at selvom krisecentrene ikke var tilgængelige for målgruppen, er socialarbejdere fra krisecentrene forpligtet til at hjælpe de voldsudsatte kvinder videre. Nødkrisecentrene blev etableret i forbindelse med Covid-19 (Danners årsstatistik, 2020, s. 13) og ud fra det ovenstående citat skabte det dilemmaer og udfordringer for kvinderne at flytte længere væk.

Den manglende hjælp, som de voldsudsatte kvinder oplever hos socialarbejdere, kan være med til at skabe en usikkerhed ved at blive flyttet til et sted, de ikke er bekendt med. De voldsudsatte kvinder er i forvejen særligt sårbare, og den manglende tilknytning til retssystemet og manglende tilknytning til fællesskabet i samfundet kan medføre lavt selvværd og selvtillid i den retslige sfære. Det formodes, at de voldsudsatte kvinder ikke får de samme betingelser, hjælp eller støtte til at komme igennem bearbejdelsen af volden.

Endvidere viser en undersøgelse, der er lavet af Danners årsstatistik 2020, at voldsudsatte kvinder kæmper mere med at slippe ud af volden og har sværere ved at få adgang til hjælp. Ydermere viser undersøgelsen, at isolationen i hjemmet har medvirket til, at børnene er blevet brugt som metode til at fastholde kvinden i relationen, da den voldsudsatte kvinde er bange for ikke at kunne få børnene med ud af volden, hvis hun forlader voldsudøveren (Danners Årsstatistik, 2020, s. 12).

5:1:3 Den solidariske anerkendelsessfære

Når vi bevæger os mod den tredje og sidste form for anerkendelse i den solidariske sfære, så handler det i bund og grund om den overordnede anerkendelse i makro-niveau, som handler om anerkendelse i samfunds- og værdimæssige fællesskab (Juul, 2009, s.406). En erfaringsopsamling fra 2020 viser, at en voldsudsat kvinde bliver mere kriseram, når handlemulighederne er begrænset på den måde, som kvinderne oplevede under Covid19 (Erfaringsopsamling, 2020, s. 5). Det har stor betydning for kvinderne, at de kan bevare deres tilknytning til job eller uddannelse, børnenes institution og netværk (Erfaringsopsamling, 2020, s. 5). Dette karakteriseres ved Honneths solidariske sfære, hvor relationen til fællesskabet og samfundet bliver anerkendt, og kvindernes deltagelse og positive engagement bliver imødekommet (Honneth, 2003, s. 16).

En socialarbejder fra organisationen BT fortæller nedenstående, hvordan frirummet har spillet en stor rolle hos de familier, der lever med vold.

Altså det har også den konsekvens, familiemæssigt er det også et andet spil, det er, at oftest er det, når der er børn involveret i hvert fald, så går børnene i skole, fritidsklubber og sådan nogle ting. Dvs. at der er et frirum. Et frirum hvor nogle i de her familiers situationer, det frirum er blevet taget fra dem. (Daglig leder, organisation BT)

Det ovenstående citat giver udtryk for, at det har en konsekvens, når kvindernes eller familiens frirum bliver taget fra dem. Jeg formoder, at den konsekvens, der er tale om her, er, at kvinderne kan miste det positive selvbillede af sig selv, som er grundlæggende for kvindernes udvikling. Med andre ord, at kvindernes udvikling har en betydning for, hvordan hun kan omgås med andre i sociale fællesskaber. Det handler om, hvordan de voldsudsatte kvinder anerkendes i det samfundsmæssige fællesskab.

Ifølge Axel Honneth, så er den solidariske anerkendelsessfære relevant for kvinderne for at opnå anerkendelse, da kvinderne har et behov for at blive godkendt og værdsat i det offentlige forum (Juul, 2009, s. 406). Denne anerkendelsessfære er blevet taget fra kvinderne, da de sociale værdier i forhold til at bidrage til samfundsmål og være en del af det danske fællesskab er blevet taget fra dem, hvorfor det er relevant for kvinderne, at evnen til at påtage sig at have et socialt liv også er at have en høj social værdi (Hansen, 2013, s. 164). Det kan udledes af Honneths solidariske anerkendelsessfære, at tab af samfundsmæssige netværk medfører en manglende anerkendelse i den

solidariske sfære hos kvinderne, da de har behov for at opbygge dette netværk, så de kan blive en del af det samfundsmæssige fællesskab igen.

En socialarbejder fra Krisecenter K forklarer yderligere:

Begge parter er hjemme. Det er både det med at sige, selvom man er hjemme, og ikke har et job eller er studerende, så har man ikke det break. Mændene tager jo på job, eller kvinden tager på job, eller begge parter tager på job, så vi siger, at det er det med, at på den måde ikke er tvunget til og være under samme tag i længere periode. (Souschef, Krisecenter K)

Ud fra dette citat kan det udledes, at kvindernes oplevelse af volden kan virke intensiveret under Covid-19-pandemien. Ydermere fortæller informanten, at det break, vi normalt har for at komme på job eller uddannelse, lige pludselig ikke er tilgængeligt længere på grund af lockdown. Derudover tolker jeg citatet sådan, at udfordringerne ligger i, at begge parter er under samme tag og på den måde ikke får opfyldt deres anerkendelse i den solidariske sfære. Ud fra Honneths forståelse af anerkendelse i den solidariske sfære kan citatet tolkes sådan, at kvinderne ikke bliver anerkendt i den solidariske sfære, idet de ikke har mulighed for at mødes med andre i social eller arbejdsmæssig sammenhæng, da de voldsudsatte kvinder er isoleret på grund af Covid-19-restriktionerne.

Dette kendetegnes ved Honneth på den måde, at den solidariske anerkendelsessfære er vigtig for at kunne opnå anerkendelse, og her er det kun gennem godkendelse og værdsættelse af dets særegenhed, at individet kan føle sig anerkendt (Juul, 2009, s. 406). Covid-19 har påvirket de voldsudsatte kvinder i den grad, hvor de har været nødsaget til at isolere sig fra arbejdsmarkedet og institutioner, hvilket har medført, at volden er eskaleret hjemmet. En undersøgelse viser, at voldens kompleksitet og ambivalens er blevet forstærket under Covid-19, hvor familierne i højere grad er blevet præget af denne kompleksitet (Bjerre, 2021, s. 2). Ydermere viser selvsamme undersøgelse, at Covid-19 har gjort det vanskeligere og mere konfliktfyldt at navigere i familielivet, når volden bliver en del af hverdagen. Dette har medført, at volden er eskaleret, da familierne er sammen 24/7 under nedlukningen (Bjerre, 2021, s. 2).

Med andre ord, så har kvinderne behov for social værdsættelse af livsstil og levemåde. Dette betyder, at de voldsudsatte kvinder har behov for og stræber efter prestige og anerkendelse for at føle sig som en del af fællesskabet. Ifølge Honneth, så betyder det, at hvis individet fratages eller

nægtes adgang til denne anerkendelse, så vil den skade kvindernes handledygtighed (Høilund & Juul, 2015, s.28).

Honneths forståelse af manglende anerkendelse og dens konsekvenser for kvinderne illustreres ved følgende citat:

Det er oftest stressniveau, det jalousi, det vrede, det har der bare været mere af. Der er altså været rigtig meget mere vrede. Der er mange af dem her, hvis jobsituationer bliver udfordret, som gør at de selv får en masse frustrationer og bekymringer i forhold til det, som så går ud over deres kæreste. (Daglig leder, organisationen BT)

Det ovenstående citat illustrerer det stress niveau, der opstår, når der er en højkonflikt i hjemmet, og især under Covid-19, hvor det frirum, man ellers har, er blevet taget fra kvinderne. Honneths forståelse af manglende anerkendelse og konsekvenserne heraf kan tolkes ud fra citatet om, at vreden er eskaleret, og at kvinderne bliver frataget anerkendelse og dermed deres handledygtighed.

Det frirum, der beskrives her, er det frirum, hvor forældrene var på job og børnene i institutioner, skoler og fritidsaktiviteter. Det skabte en masse frustrationer og konflikter, der var svære at håndtere. Ifølge Honneth, så virkeliggøres den solidariske sfære igennem den relation, kvinderne har til fællesskabet eller samfundet, hvor kvinderne bliver anerkendt i det situerede fælleskab, de er en del af. Der ses en forfejlet anerkendelse i denne sfære hos de voldsudsatte kvinder, da kvinderne ikke bliver imødekommet i denne sfære i form af særlige evner og kvaliteter til at bidrage, hvor de kan være med til at reproducere samfundet. Med andre ord mister de voldsudsatte kvinder det positive forhold til sig selv, som er grundlæggende for deres udvikling (Honneth, 2003, s. 17-18).

Ydermere antager jeg, at netværkenes betydning, størrelse og kvalitet også har en betydning for, hvem vi er omgivet af, og på en eller anden måde er de med til at styre, hvilke mål vi kan indfri i vores liv. Jeg tolker det på den måde, at jo større vores netværk er, jo større er vores muligheder for at få hjælp.

En socialarbejder fra Krisecenter K fortæller følgende:

Et bud kunne være denne her frihed til at gå ud af huset og have et langt større bevægerum, når voldsudøveren ikke har været til stede. Og måske også en erkendelse omkring, altså i forhold til at sige, at det her, det er simpelthen for voldsomt. Forståelse af, at volden mange gange kan blive

normaliseret i parforholdet hen over tiden. Men hvis den eskalerer på en måde, så man tænker, ej det her kan faktisk ikke være normalt, og når den så stopper igen, fordi man begynder på arbejdet igen, så har man muligheden for at forholde sig til det, nej, det her er jo ikke godt for mig. Jeg skal væk fra det her. (Souschef, Krisecenter K)

I det ovenstående citat fortæller informanten, at denne her frihed til at kunne bevæge sig ud af huset, når voldsudøveren ikke har været til stede, antager jeg, at det manglende netværk har betydet, at de voldsudsatte kvinder ikke har haft muligheden for at opsøge hjælp hos andre, da friheden til dette ikke er tilgængelig. Undersøgelsen fra en erfaringsopsamling viser, at der kan være flere årsager til, at kvinderne ikke har haft muligheden for at søge hjælp under Covid-19 nedlukningen. Det kan skyldes manglede overskud, eller at kvinden er blevet overvåget af sin voldsudøver og derfor er bange for at foretage opkald (Erfaringsopsamling, 2020, s.5).

Ud fra Honneths forståelse af vigtigheden af anerkendelse i den solidariske sfære har kvinderne behov for at blive anerkendt i gruppen, fællesskabet og samfundet. Med andre ord, at kvindernes deltagelse og positive engagement i fællesskabet bliver anerkendt (Honneth, 2003, s. 16). Jeg antager, at den manglende anerkendelse i den solidariske sfære kan have betydning for kvindens mulighed for at søge hjælp hos myndighederne eller krisecentrene, eller hos sit netværk eller på sin arbejdsplads. Det er væsentligt, at kvinderne bliver anerkendt i den solidariske sfære, da kvinderne får mulighed for at trække på andres ressourcer end deres egne og derfor kan få bedre og større mulighed for at opsøge hjælp.

I Danners årsstatistik fra 2020 viser:

Under pandemien er voldsudsatte kvinder og deres børn blevet isoleret fra deres hjælpenetværk, både det private og professionelle. Det har haft konsekvenser for deres mulighed for at få et pusterum for volden, og ikke mindst at opsøge hjælp hos venner, familie, brobyggere og voldsfaglige organisationer. En konsekvens af at leve i vold er ofte, at kvinden er plaget af skyld og skam, lavt selvværd og manglende handlekraft, hvilket svækker hendes evne til selv at opsøge hjælp. (Danners årsstatistik, 2020, s. 21)

Undersøgelsen peger på, at Covid-19 pandemiens konsekvenser har medført, at hjælpen fra sit netværk og det sociale system ikke har været tilgængelig, da isolationen har gjort det vanskeligt for kvinderne at søge hjælp.

Ydermere peger undersøgelsen på, at de voldsudsatte kvinder under Covid-19 pandemien er blevet isoleret fra deres hjælpenetværk, hvilket har betydning for kvindernes mulighed for at opsøge hjælp både i den private sfære, men også i den retslige og solidariske sfære. Det kan udledes af Danners årsstatistik 2020, at kvinderne i kraft af, at de er blevet isoleret, ikke bliver anerkendt i alle tre sfærer, hvor der ses en tydelig manglende anerkendelse i form af at opsøge hjælp hos familie, venner, brobyggere og andre organisationer. Ifølge Honneths anerkendelsesteori spiller både netværket og anerkendelse en stor betydning for de voldsudsatte kvindens udvikling og autonomi i form af medbestemmelse og lige ret til lige adgang i samfundet, hvor kvinderne stræber efter anerkendelse, ære og prestige, som skal være med til at give dem selvagtelse, selvtillid og selvværd (Honneth, 2003, s. 16). Med andre ord viser både forskning og min empiri, at det kunne tyde på, at Covid-19 både har medført en krænkelse af kvindernes mulighed for at opnå hjælp og dermed anerkendelse.

5:1:4 Delkonklusion 1

I denne delanalyse har jeg belyst den første del af min problemstilling; *Hvilken betydning har anerkendelse haft for voldsudsatte kvinder under Covid-19 pandemien?*

I min første del af analysen har jeg valgt at inddrage sociologen Axel Honneth for at belyse, hvilken betydning den private, retslige og solidariske anerkendelsessfære har for de voldsudsatte kvinder under Covid-19 pandemien. Endvidere har jeg inddraget Honneths krænkende anerkendelsessfære, der tydeliggør de voldsudsatte kvinders negative moralske oplevelser.

Jeg starter med at have en forforståelse af, at de voldsudsatte kvinder har mangel på anerkendelse i både den private, retslige og solidariske sfære. Jeg har en forståelse af, at kvinderne blev isoleret under Covid-19 pandemien, og at de derfor blev påvirket af Covid-19 restriktioner på flere parametre. Denne forforståelse giver anledning til at undersøge yderligere hos socialarbejdere, hvilken betydning anerkendelse har for voldsudsatte kvinder under Covid-19 pandemien.

Med den hermeneutiske optik starter jeg med at undersøge socialarbejderes livsverden og fortolkning af, hvilken betydning anerkendelse har for de voldsudsatte kvinder under Covid-19 pandemien. Jeg vælger dermed at sætte mine forforståelse i parentes for at have muligheden for at være åben og lyttende til, hvad socialarbejderne beretter af problemstillinger. Der sker en horisontsammensmeltning af socialarbejdernes og min forståelse af problemstillinger, som gør, at jeg får udvidet min horisont.

I delanalysen bliver det belyst, at de voldsudsatte kvinder ikke bliver anerkendt i hverken den private, retslige eller solidariske sfære. Når de voldsudsatte kvinder ikke bliver anerkendt i de tre sfærer, kan dette true deres personlige selvudvikling. I delanalysen bliver der konkluderet, at de voldsudsatte kvinder ikke bliver anerkendt i den private sfære, og dette medfører, at de voldsudsatte kvinder får nedbrudt deres selvtillid og selvværd. Med andre ord, kvinderne er usikre på sig selv og sætter spørgsmålstegn ved deres relationelle sammenhæng. Det konkluderes endvidere i delanalysen, at hvis de voldsudsatte kvinder ikke bliver anerkendt i den private sfære, udgør det en moralsk krænkelse i form af hendes selvudvikling.

Endvidere konkluderes der i delanalysen, at hvis den voldsudsatte kvinde ikke bliver anerkendt i den retslige sfære, vil dette påvirke hendes sociale integration i samfundet. Med andre ord, skal det

forstås, at de voldsudsatte kvinder ikke bliver anerkendt i denne sfære. I delanalysen er jeg kommet frem til, at Covid-19 har gjort det vanskeligere for kvinderne at søge hjælp hos krisecentrene og myndighederne. Den hjælp, kvinderne er berettiget til, er ikke tilgængelig for kvinderne. Det skal forstås på den måde, at de voldsudsatte kvinder lever under belastende levevilkår, og deres ret til et lige og frit liv er begrænset. Hjælpen til et bedre liv uden vold er også begrænset, og dette resulterer i, at de voldsudsatte kvinder sidder fast i partnervold, da hjælpen til at komme væk fra voldsudøveren er minimal. Med andre ord, de voldsudsatte kvinder får frataget deres rettigheder.

I delanalysen er jeg kommet frem til, at de voldsudsatte kvinder ikke bliver anerkendt i den solidariske sfære. I forbindelse med Covid-19 nedlukningen blev familierne isoleret sammen, og det gjorde, at der blev mere pres i hjemmet, da familien er under samme tag. De voldsudsatte kvinder blev frataget deres mulighed for at blive en del af gruppe og fællesskab, og det gjorde, at de voldsudsatte kvinder ikke kunne opsøge hjælp hos deres netværk. Dette har medført, at de voldsudsatte kvinder har et lavt selvværd, fordi de har fået frataget deres værdi i samfundet, eller at de ikke er værdsat, som de er.

Ud fra min delanalyse forstår jeg anerkendelse som værende det grundlæggende for, at de voldsudsatte kvinders behov for at besidde gode levevilkår kan blive opfyldt. Når de voldsudsatte kvinder bliver frataget anerkendelse, eller når det er mangelfuldt, kan dette være med til at påvirke kvindernes mulighed for selvudvikling og selvrealisering. Ud fra min forståelse af Axel Honneths anerkendelsesteori ser jeg, at anerkendelse vægter meget højt i mødet med voldsudsatte kvinder.

5:3 Analyse 2

5:3:1 Empowerment og autonomi

I dette afsnit vil specialets omdrejningspunkt omhandle den Empowermentorienterede tilgang, og hvordan kvinderne sikrer deres autonomi. Når den voldsudsatte kvinde forlader voldsudøveren og søger hjælp på et krisecenter, så antages det, at det er, fordi kvinderne ønsker bedre levevilkår og at etablere deres liv på ny igen. Det tolkes sådan, at de voldsudsatte kvinder gerne vil ud af det undertrykkende parforhold, som har været vanskeligt at komme ud af under Covid-19 pandemien. Med andre ord er det centralt med den sociale indsats at understøtte, at de voldsudsatte kvinder i så høj grad som muligt indgår i sociale relationer og lever et selvstændigt liv i overensstemmelse med egne ønsker og behov.

En socialarbejder fra Krisecenter K fortæller følgende:

Først og fremmest er det at yde beskyttelse. Det er at kvinden har muligheden for og fjerne sig fra volden. Og være hos os. Så har vi det, der hedder støtte og omsorg. Socialrådgiver arbejder med det klassiske råd og vejledning. (Souschef, Krisecenter K)

Socialarbejderen fortæller, at når kvinderne kommer på krisecentret, så skal der ydes beskyttelse fra volden. Socialrådgiveren arbejder med klassiske råd og vejledning, hvor fagprofessionelle fører samtaler for at hjælpe kvinderne bedst muligt.

Empowermenttilgangen er central i arbejdet med sociale problemer og det sociale arbejde generelt. Andersen og Brok (2021) definerer Empowerment således:

Når vi taler om hjælp i forhold til empowering tilgang, så skal det snarere forstås som en proces, hvor socialarbejderen faciliterer en ramme, som ofte er samtalebaseret. Dette foregår ud fra de problemer, borgeren selv kan definere, vedkommende har brug for hjælp til, og med det sigte, at borgeren i størst muligt omfang bringes i stand til at løse de problemer, vedkommende selv oplever at have. (Andersen & Brok, s. 2021, s. 30)

Det ovenstående citat er meget relevant og belyser den aktuelle forståelse af, hvordan Empowerment fungerer ude hos socialarbejdere i de forskellige instanser. De socialarbejdere, jeg har interviewet i forbindelse med dette speciale, giver udtryk for, at Empowerment er en måde at

komme tættere på kvinderne på. Med andre ord, at de voldsudsatte kvinder bliver inddraget og får indflydelse på de beslutninger, der træffes, da rammen for samtale mellem socialarbejdere og kvinderne bliver baseret på det. Kvindernes opfattelse af problemforståelsen bliver inddraget således, at det bliver en afklaring af, hvilke problemer kvinden har, og hvilke tiltag problemerne er rettet imod, dvs. en afklaring på hvilke problemer, der skal gøres noget ved, og hvad der i så fald skal gøres (Monrad & Danneris, 2021, s. 9).

En socialarbejder fortæller følgende:

Vi går efter, hvad kvinder har behov for. Det de selv udtaler. Det vigtigste for mig, det er, at jeg ikke kommer som en samfundssoldat og siger, det her skal du. Jeg skal helst ikke bestemme over andre. Det er ikke min opgave. Men vi kan tillade os at komme og sige prøv og hør her, hvad har du behov for? Nu sætter vi os ned. Det kan godt være, at du ikke kan fortælle mig det nu. Men vi kan starte et sted og spørge, hvad er du rigtig god til? Og sige, jamen kan vi så hjælpes af den vej? Det er vores primære opgave. (Afdelingsleder, Borgercenter Voksne)

Det ovenstående citat fra en socialarbejder belyser, hvordan socialarbejdere forsøger at inddrage kvindernes og deres behov. Det vurderes, at kvinden i forsøget på at søge hjælp på krisecenteret er kommet fra et kummerligt partnerforhold - især under Covid-19 pandemien, hvor kvinden har været udsat for undertrykkende forhold, magt og kontrol, som har været det styrende i det meste af hendes parforhold. Jeg antager, at de voldsudsatte kvinder har været udsat for vold, hvor kvinderne har følt sig magtesløse og hjælpeløse, at når de søger hjælp, så ved de ikke, hvad de søger hjælp til.

På krisecentrene arbejder de voldsudsatte kvinder på at udvikle sig selv, til de bliver styrende i deres egen tilværelse. Kort sagt, så er ”*Empowerment med til at anerkende og sigte, at det altid er borgerens perspektiv og opfattelse af problemet, som er det styrende for samarbejdet. Socialarbejderne arbejder sammen med borgeren - og ikke for borgerne*” (Andersen & Brok, s. 2021, s. 31).

Det ovenstående citat af Andersen & Brok, 2021, belyser, at socialarbejdere som udgangspunkt skal anerkende kvindernes kompetencer og ressourcer, som er det styrende for samarbejdet. Med andre ord ved ”*hjælp til selvhjælp*”, som er et redskab for, at kvinderne skal være selvhjulpne og skal kunne være i stand til at træffe egne beslutninger og være et selvstændigt individ. Det centrale med

den sociale indsats, dvs. krisecentrene, det er at understøtte kvinderne i sociale relationer og i at leve et selvstændigt liv i overensstemmelse med deres egne ønsker og behov.

International forskning fra Campbell om effekten af ”advocacy” indsatser, der arbejder ud fra princippet om *hjælp til selvhjælp*, viser positive resultater, og det har givet gode effekter med at bruge denne indsats i arbejdet med voldsudsatte kvinder. Resultatet af undersøgelsen viser, at denne intensive behandlingsindsats i en længere periode kan mindske risikoen for, at kvinden igen bliver udsat for vold (Saidj & Høg, d. 26. november, 2009). Denne indsats er særlig på den måde, at den tager udgangspunkt i den enkelte kvinde, som har forskellige ressourcer og kompetencer, og ved at fokusere på disse kan man styrke det positive potentiale, som kvinderne har for at kæmpe for et liv uden vold, fortæller en forstander fra et krisecenter (Saidj & Høg, d. 26. november, 2009).

Endvidere viser denne indsats *hjælp til selvhjælp*, at socialarbejdere på krisecentrene yder støtte og opbakning til de voldsudsatte kvinder og giver dem mulighed for at hjælpe sig selv. Som Andersen og Brok, 2021, så pænt beskriver; *at socialarbejdere arbejder sammen med - og ikke for kvinderne*. Med andre ord, at socialarbejdere kommunikerer med de voldsudsatte kvinder om mulige løsninger i forbindelse med de problemstillinger, de sidder med i stedet for at fortælle dem, hvordan de burde handle i den givne situation. Det handler i bund og grund om at støtte kvinderne ved at nå de målsætninger, de selv har sat sig for at nå, frem for at socialarbejdere skal sætte disse mål for hende. Med andre ord, at der bliver lavet en handlings- og opholdsplan, som er tilpasset kvindernes egne ønsker og behov (Saidj & Høg, d. 26. november, 2009)

En socialarbejder fra Krisecenter K fortæller følgende:

Først og fremmest er det at yde beskyttelse. Det er at kvinden har muligheden for at fjerne sig fra volden. Og være hos os. Så har vi det, der hedder støtte og omsorg. Socialrådgivere arbejder med det klassiske råd og vejledning. Vi udfører jo ikke opgaven for. Vi er ikke myndigheden på den måde, men det er ret meget i forhold til at vejlede og hjælpe. Der er en bred vifte af opgaven indenunder det og så er det det vi kalder for voldsfagligheden. Og det er det med at vi arbejder med og hjælpe kvinderne med at forstå, hvad er det, de har været igennem ud fra sådan en psykeeducation tilgang, forstå de mønstre opstod, forstå de forskellige former for vold, udredning, forstå de forskellige former for vold, de har været udsat for (Souschef, krisecenter K).

I det ovenstående citat fortæller socialarbejderen, at det vigtigste når en kvinde kommer på et krisecenter, det er at yde beskyttelse. Jeg antager, at når en kvinde kommer på et krisecenter, bliver hendes liv sat på 'pause', idet volden har sat sine spor hos kvinden. Hun skal til at starte med lære at bearbejde den vold, hun har været igennem med hjælp fra de professionelle ansatte på krisecenteret. Jeg tolker det ud fra det citat, at det er essentielt, at den voldsudsatte kvinde får støtte og hjælp til at kunne stå på egne ben, da det antages, at volden har sat et præg på hendes liv, som gør det svært for hende at mestre dagligdagsopgaver.

Andersen & Brok (2021) definerer hjælpen i forhold til Empowerment således: ”*At yde bistand eller støtte nogen gennem sine handling, eller at have en gavnlig eller nyttig virkning på en tilstand eller situation*” (Andersen & Brok, 2021, s. 29).

Dette citat fra Andersen & Brok skal fortolkes sådan, at socialarbejdere på krisecentrene skal yde støtte til de voldsudsatte kvinder via kvindernes egne handlinger og deres selvstændiggørelse af, at de er nogle stærke individer, der gerne vil selv.

Socialarbejder fra Borgercenter Voksne understreger følgende:

Det er som udgangspunkt sætter spørgsmålet, hvad skal du have hjælp til? Det der med, at man tillader sig og tage en ting ad gangen. (...) Jeg synes, at hvis en kvinde siger til os, jeg har virkelig problemer med det her. Så ligger vi alt andet til side, om det er penge, om det er stofmisbrug eller psykisk sygdom, men prøver at ordne den ene ting, som man i hvert fald ved her, det her skal vi tage stilling til og få det ordnet. Kvindernes liv er kompliceret (...).

(Afdelingsleder, Borgercenter Voksne).

I det ovenstående citat ser det ud til, at socialarbejderen faciliterer en ramme, som er samtalebaseret, hvor det handler om at imødekomme kvindernes ønsker og behov. Ifølge Andersen & Brok bliver denne samtalebaserede tilgang en måde, hvorpå kvinderne kommer med de udfordringer og problematikker, de støder ind i. Socialarbejderen giver udtryk for at have en samtale med kvinderne om, hvad de ønsker, og hvad de har brug for hjælp til. Ifølge Andersen & Brok bliver kvinderne inddraget i at løse disse udfordringer eller problematikker i samarbejde med socialarbejderen (Andersen & Brok, 2021, s. 30).

Ydermere antager Andersen & Brok, at inddragelse af kvinderne er central i udviklingen af relevante sociale tiltag, som er med til at underbygge og støtte kvindernes egne

håndteringsstrategier (Andersen & Brok, 2021, s. 57). Med andre ord, at de voldsudsatte kvinder selv forstår og fortolker deres nuværende situation, og hvordan de håndterer deres udfordringer. Det skal betyde, at socialarbejderen kan bruge sine metodiske redskaber til at udvikle tilgange og strategier, der hjælper de voldsudsatte kvinder med at styrke deres selvbillede og identitet. Dette er med henblik på, at kvinderne på et tidspunkt selv kan hjælpe sig selv. Jeg tolker det på den måde, at socialarbejdernes redskaber er til for at støtte kvinderne i at blive eksperter i deres eget liv og dermed bliver til nogle ansvarlige individer, der er i stand til at træffe deres egne beslutninger.

En socialarbejder fra Krisecenter K fortæller følgende:

Vi arbejder narrativt - det gør vi, fordi at det giver os muligheden for både Empowermenttilgang, men også det her med, at vi tror på, at kvinden har den viden om sig selv, der er tilstrækkeligt for at leve det liv, som hun gerne vil leve. Det der er vigtigt for os, det er, eksperter på nogle andres liv, vi er eksperter på viden om vold, og den narrativ giver også muligheden for at arbejde med kvinden, som vi støtter i og kommer igen til at blive eksperter i eget liv.

(Souschef, Krisecenter k)

Det ovenstående citat forklarer, hvordan krisecenter K arbejder med den narrative tilgang, hvor den narrative tilgang har til formål, at kvinderne fortæller om sig selv og om deres problemer. Når der arbejdes med den narrative tilgang, hjælper det kvinderne med at fortælle åbent om deres livshistorier og beretninger, hvilket gør, at de bedre kan få hjælp fra socialarbejdere (Thagaard, 2004, s. 122). Jeg antager, at den narrative tilgang er den afgørende for, at kvinderne bliver eksperter i eget liv ved at genfortælle deres historier, da jeg antager, at kvinderne har været udsat for et undertrykkende forhold, hvor magt og kontrol har været styrende i deres hverdag.

Endvidere antager jeg, at der kan opstå nogle udfordringer i arbejdet med Empowermenttilgangen, da de voldsudsatte kvinder stadig er i en proces, hvor de skal bearbejde den vold, de har været udsat for i en periode. Med det in mente, at forekomsten af partnervold steg under nedlukningerne i forbindelse med Covid-19, fordi den voldsudsatte kvinde har været isoleret med voldsudøveren og dermed ikke har kunnet bevæge sig uden for hjemmet for at søge hjælp (Ottosen & Østergaard, 2020, s. 21). Med andre ord, at bearbejdning af volden kan være hårdt for den udsatte kvinde, især når de har været udsat i en længere periode uden nogen form for hjælp fra systemet eller sit netværk.

De voldsudsatte kvinder kan opleve afmagt igennem en periode, hvor de indoptager en opfattelse af sig selv som mindreværdige og føler, at alle veje er lukkede for dem, og at de derfor tappes for energi. De herskende billeder og deres opfattelse af sig selv som mindreværdige og følelsen af, at der ikke findes nogen udvej, er med til at fastholde dem i afmagtssituationer (Hutchinson & Oltedal, 2019, s. 196-197). Jeg antager, at socialarbejdere og den voldsudsatte kvinde på et krisecenter indgår i en relation, hvor kvinden får hjælp til bearbejdningen og bliver støttet i at opnå sine mål og blive til et selvstændigt individ. Med andre ord, at Empowermenttilgangen tager udgangspunkt i kvindens egne oplevelser af, hvad hun har behov for, og er med til at skabe forandring og ændringer i kvindens liv med udgangspunkt i hendes styrker og ressourcer. Ifølge en rapport, som er udarbejdet af Kendal & Kampmann (2011):

Med udgangspunkt i kvindens egne ressourcer hjælpes hun til bedre at kunne mestre de udfordringer, hendes liv giver, og Empowerment er en metode, der har til formål at hjælpe mennesker med at opnå kontrol med og ledelse af deres liv. (Kendal & Kampmann, 2011, s. 41).

Den ovenstående rapport giver anledning til, at Empowerment er med til at styrke kvinderne og har til formål at give kontrol og styrke til at kunne mestre hendes dagligdag.

En socialarbejder fra Borgercenter Voksne fortæller følgende:

(...) Man kan ikke lade sig gøre, fordi de her mennesker, vi har med at gøre, skal lære det selv. Det er ikke os, der skal ind og gøre det. Vi skal skabe et håb om, at tingene kan flytte sig. Det kan vi kun gøre ved at stå siden af mennesket og sige; jeg står her, indtil du finder ud af, hvad du gerne vil have hjælp til, min ven. Og så må vi finde ud af det. Det er det eneste vi kan gøre.

(Afdelingsleder, Borgercenter Voksne)

Socialarbejder fra Borgercenter Voksne fortæller, at det er vigtigt, at de voldsudsatte kvinder lærer det selv, og at der er fokus på kvindernes egen handleevne til at gøre tingene selv. Jeg antager ud fra det ovenstående citat, at socialarbejdere skal kunne agere som støtte og hjælp, hvis kvinderne falder fra. Ifølge Hutchinson & Oltedal (2019), så vægter arbejdet med voldsudsatte kvinder, at de selv bliver mere bevidste om deres egen livssituation, relationer, system og samfundsforhold (Hutchinson & Oltedal, 2019, s. 197).

Jeg antager, at den Empowermentorienterede tilgang er med til at definere sammen med kvinden, hvad de skal lave ud fra kvindens eget ønske og mål for et godt liv, hvor kvinden dermed kan føle sig godkendt og værdsat. Endvidere vurderer jeg, at en Empowermentorienteret tilgang er med til at give de voldsudsatte kvinder medbestemmelse over deres eget liv og styrke deres selvtillid. Dette antager jeg, har været svært, da kvinderne har været isoleret under Covid-19 pandemien og har mistet deres styrke til at kunne håndtere en hverdag. Ydermere formoder jeg, kvinderne bliver styrket i at træffe egne beslutninger gennem arbejdet med en Empowermentorienteret tilgang. Med andre ord, de voldsudsatte kvinder har levet i et voldeligt forhold i en periode og kan dermed ikke finde ud af at træffe deres egne valg eller beslutninger, da voldsudøveren tit har gjort det for kvinderne.

Ifølge Empowermenttilgangen handler det grundlæggende om, at socialarbejdere skal bistå med mobilisering af magt og handlekraft hos de voldsudsatte kvinder og dermed ændre de problemskabende og undertrykkende forhold, som de voldsudsatte kvinder lever under (Hutchinson & Olstedal, 2019, s.191).

Denne indsats er med til, at de magtesløse udvikler sig til at blive styrket i deres egen tilværelse, og det er meningen bag den Empowermentorienterede tilgang, at kvinderne skal stå på egne ben og være i stand til at kunne træffe egne beslutninger og styrke dem i deres egne valg.

5:4:2 Delkonklusion 2

I denne delanalyse har jeg belyst min anden del af min problemstilling: *Hvordan kan socialarbejdere empower kvinderne og sikre deres autonomi?*

I den anden del af analysen har jeg valgt at anvende det konfliktteoretiske perspektiv, som Empowerment hører under.

Min forforståelse inden udarbejdelsen af denne analysedel bestod i min baggrundviden om den Empowermentorienterede tilgang i arbejdet med voldsudsatte kvinder. Jeg starter med at have en forforståelse af, at de voldsudsatte kvinder har svært ved at blive motiveret til at tage stilling og beslutninger, når de forlader voldsudøveren. Jeg har en forforståelse af, at Covid-19 restriktioner har medvirket til, at de voldsudsatte kvinder ikke er i stand til at komme på krisecentrene og søge hjælp, da angsten og frygten for, at voldsudøveren finder frem til kvinderne, fylder meget. Min forforståelse er dannet med udgangspunkt i arbejdet med voldsudsatte kvinder, hvor jeg har en forståelse af, at kvinderne har svært ved at åbne sig efter bruddet med voldsudøveren og kan have svært ved at mestre dagligdagsopgaver og være i sin egen tilværelse.

Med den hermeneutiske optik starter jeg med at undersøge socialarbejderens livsverden og fortolkning af, hvordan socialarbejdere empower kvinderne og sikrer deres autonomi. Jeg vælger at sætte min forforståelse i parentes for at have muligheden for at være åben og lyttende til, hvad socialarbejderne fortæller om dette problemfelt. Der sker en horisontsammensmeltning af socialarbejdernes og min forståelse af problemstillingerne, hvilket gør, at jeg får udvidet min horisont til at kunne vurdere mine fordomme på ny.

Jeg kan konkludere ude fra delanalyse to, at Empowermenttilgangen er en indsats, som bidrager til en positiv udvikling af kvindernes handleevne. Empowermenttilgangen er med til, at kvinderne lærer at tage vare på sig selv og mestre dagligdagsopgaver. Ydermere kan det konkluderes, at de voldsudsatte kvinder først bliver styrende og selvstændige i deres egen tilværelse, hvis der ikke bliver stillet krav til, hvordan de skal leve deres liv. Det kan endvidere konkluderes, at de voldsudsatte kvinder bliver støttet i at realisere deres håb og drømme, så de igen kan komme ud og blive en del af det samfundsmæssige fællesskab. Den Empowermentorienterede tilgang vægter højt i arbejdet med voldsudsatte kvinder, da det er relevant at arbejde *med* kvinderne og ikke *for* kvinderne.

Kapitel 6: Specialets konklusion

I dette speciale har jeg undersøgt vold mod kvinder i forbindelse med Covid-19 nedlukningen. Jeg har undersøgt, hvilken betydning den anerkendende tilgang har for de voldsudsatte kvinder med fokus på *Axel Honnets* tre sfærer: *Den private, den retslige og den solidariske sfære*. Endvidere er der undersøgt, hvordan socialarbejdere på krisecentret kan være med til at *empower* de voldsudsatte kvinder og sikre deres autonomi, så de kan leve et liv uden vold med udgangspunkt i en Empowermenttilgang.

Min forforståelse inden udarbejdelse af dette speciale bestod af en blanding af min erfaring og interesse for at skrive om socialarbejdernes forståelse af Covid-19's betydning for voldsudsatte kvinder. Det ønskes at få belyst min forforståelse med de empiriske fund. I forbindelse med indsamlingen af mere viden om vold i nære relationer, danner jeg hele tiden en ny forforståelse. Min forforståelse er ikke blot en afsluttet proces, men vil fortsætte, indtil jeg opnår nye erkendelser og udvikling.

Jeg konkluderer, at de voldsudsatte kvinder ikke bliver set eller anerkendt i de tre sfærer, hvilket kan medføre, at kvinderne får alvorlige sociale problemer i samfundet. Ud fra analysen kan jeg konkludere, at de voldsudsatte kvinder står med mange udfordringer, når de lever i partnervold. Endvidere kan det konkluderes, at de voldsudsatte kvinder, der lever i partnervold, ikke oplever tilstrækkelig anerkendelse i hverken den private, den retslige eller i den solidariske sfære. Disse manglende anerkendelser kan medføre, at de voldsudsatte kvinder mister sig selv og deres mod på at besidde gode levevilkår.

Jeg konkluderer, at den manglende anerkendelse i den private sfære har en stor betydning for kvindens relation til voldsudøveren. Den manglende behovstilfredsstillelse i privatsfæren kan påvirke den voldsudsatte kvindes grundlæggende selvtillid. Ydermere kan det konkluderes, at Covid-19 nedlukningen har påvirket de voldsudsatte kvinder i en sådan grad, at de ikke har haft muligheden for at søge hjælp hos familie eller venner. Dette medfører, at de voldsudsatte kvinders søgen om hjælp er minimal.

Ud fra den retslige sfære kan jeg endvidere konkludere, at de voldsudsatte kvinders oplevelse af at søge og få formel hjælp har en betydning for kvindernes meningskabelse og muligheder for at

bryde med partnervold. Det er vigtigt, at de voldsudsatte kvinder kan arbejde hen imod en bedre tilværelse uden volden og dens følger. Det konkluderes, at de voldsudsatte kvinder ikke bliver anerkendt i den retslige sfære, og at den voldsudsatte kvindes ret til hjælp ikke bliver imødekommet eller er tilgængelig for de kvinder, der ønsker hjælp til at komme ud af volden. Den manglende anerkendelse i den retslige sfære kan skade eller ødelægge selvgørelse hos den voldsudsatte kvinde, hvis hendes moralske ansvarlighed som rettighedsbærer bliver ignoreret.

Endelig kan jeg konkludere, at den manglende anerkendelse i den solidariske sfære også har en betydning for den voldsudsatte kvindes normative idé om det gode liv. I analysen er jeg kommet frem til, at mange familier har været nødsaget til at isolere sig sammen under Covid-19 nedlukningen, og volden er dermed eskaleret i en grad, hvor de voldsudsatte kvinder ikke har kunnet søge hjælp hos deres netværk. Med andre ord, de voldsudsatte kvinder har under Covid-19 nedlukningen ikke haft deres sociale netværk og sociale fællesskab på arbejdspladser, institutioner og uddannelsessteder. Under pandemien har de voldsudsatte kvinder arbejdet hjemmefra, hvilket har resulteret i mindre kontakt til kolleger og arbejdsnetværk. De voldsudsatte kvinder har manglet anerkendelse i denne sfære, da relationen til fællesskabet eller samfundet ikke har været tilgængelig.

Analysen har vist, at Covid-19 nedlukningen har påvirket de voldsudsatte kvinders livssituation. Kvinderne har været isoleret i hjemmet, hvor de har været udsat for vold i alle former og ikke har haft mulighed for at slippe væk fra partnervold. Det kan endvidere konkluderes, at de voldsudsatte kvinder ikke har haft tilgængelig hjælp for at komme væk fra voldsudøveren, og dette ses i lyset af Axel Honneths anerkendelsesteori.

Efter udarbejdelse af denne analyse er jeg kommet frem til, at de voldsudsatte kvinder stadig er i en proces, hvor de skal bearbejde den vold, de har været udsat for under Covid-19 nedlukningen. Det konkluderes endvidere, at partnervolden steg under nedlukningen, og at kvinderne dermed ikke kunne få noget formel hjælp, da de blev overvåget af voldsudøveren. Dette ses i lyset af Empowermenttilgangen, hvor det konkluderes, at det er en vigtig metode at arbejde med, når socialarbejdere skal hjælpe voldsudsatte kvinder med at komme ud af volden. Endvidere konkluderes, at Empowerment-tilgangen er en metode til at hjælpe kvinderne med at hjælpe sig selv og være ansvarlige og selvstændige individer.

Kapitel 7: Perspektivering

Dette speciale kan ikke være foruden en perspektivering. I det kommende afsnit vil jeg præsentere specialets perspektivering, hvor jeg sætter mine problemstillinger i et større perspektiv. Her har jeg særligt valgt at have fokus på *fire perspektiver*, der bidrager til den samlede forståelse af det primære problemfelt.

Det første perspektiv, der kunne være relevant at undersøge i forlængelse af mit speciale, er voldsudøveren. Der har ikke været så meget opmærksomhed på voldsudøveren og hvilken hjælp, vi kan tilbyde voldsudøveren. Under dette specialeforløb har jeg bidt mærke i, at ansvaret for at stoppe partnervold særligt ligger hos den voldsudsatte kvinde, da det er hende, der bliver udsat for partnervold og søger hjælp. Det kunne være interessant med forskning og bedre opmærksomhed på voldsudøveren til at understøtte, hvor der er behov for flere behandlingstilbud til denne, så fokuset for at stoppe partnervold ikke udelukkende ligger hos den voldsudsatte kvinde, men hos voldsudøveren. Voldsudøveren skal have mulighed for at få behandling og komme ud af den onde cirkel. Der er brug for mere viden i forhold til, hvordan vi kan nå ud til voldsudøveren, og det kunne være essentielt at understøtte behandlingen af voldsudøveren. Det kunne være interessant med mere viden om voldsudøverens erkendelsesproces og oplevelser med at søge og få hjælp hos fagpersoner.

Det andet perspektiv, der kunne være nærliggende at have med i specialet, er antallet af voldsudsatte kvinder, og hvorfor krisecentrene oplever et massivt pres fra kvinder, der søger hjælp. Såfremt mit speciale havde taget udgangspunkt i den kvantitative undersøgelsesmetode, havde jeg udarbejdet et spørgeskema til alle krisecentrene om, hvor mange voldsudsatte kvinder, de har taget imod under Covid-19 pandemien, og hvor mange de har måttet afvise, for at få et bredere perspektiv af problemstillingerne. Ydermere ville dette speciale have givet mig en større indsigt i feltet, hvis fokuset også var på kvinderne, der vil kunne belyse problemstillingerne fra et borgerperspektiv. På denne måde ville specialet både have belyst problemstillingerne fra et borgerperspektiv og fra et socialt fagligt perspektiv.

Det tredje perspektiv, som også kunne være relevant at belyse, er forebyggelse af vold. Hvordan forebygger vi mere end det, vi allerede gøre nu? På diverse uddannelsesinstitutioner bliver der ikke undervist i volden, og det gør, at de studerende ikke har så meget voldsfaglig viden, når de bliver færdiguddannet. Det kunne være essentielt, at der blev oprettet et modul eller semester i løbet af uddannelsen for at underbygge, at studerende får kendskab til volden og dens omfang.

Det fjerde og sidste perspektiv, der ligeledes kunne være relevant at belyse, er det politiske fokus om voldsudsatte kvinder. Under Covid-19 pandemien blev der oprettet nødkrisecentre i fem byer i Danmark, hvor det er muligt at få en plads for voldsudsatte kvinder, der ikke har kunnet få plads på de traditionelle krisecentre. Her kunne det være relevant at belyse i et større omfang, hvorfor et velfærdssamfund som Danmark, der skal sikre social sikkerhed og lige rettigheder for de danske borgere, ikke har de nødvendige ressourcer til at have nok krisecenterpladser.

Litteraturliste

Bøger:

- Andersen, M. L., & Brok, P. N. (2021). *Empowerment i Socialt Arbejde*. Forfatterne & Samfundslitteratur
- Danneris, S., & Monrad, M. (2008). *Forskningsmetode i socialt arbejde*. København : Hans Reitzels Forlag.
- Guldager, J., & Skytte, M. (2017). *Socialt Arbejde*. Akademisk Forlag .
- Hansen, S. J. (2013). *Sociologi i socialrådgivning og socialt arbejde*. Hans Reitzels Forlag.
- Høilund, P., & Juul, S. (2015). *Anerkendelse og Dømmekraft i Socialt Arbejde* . Hans Reitzels Forlag .
- Honneth, A. (2003). *Behovet for anerkendelse*. København: Hans Reitzels Forlag .
- Honneth, A. (2006). *Kamp om anerkendelse - Sociale konflikters moralske grammatik*. København : Hans Reitzels Forlag .
- Hutchinson, G. S., & Oltedal, S. (2019). *Teoretiske perspektiver i socialt arbejde*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Hutchinson, G. S., & Oltedal, S. (2006). *Grundlæggende introduktion til læringsteori i socialt arbejde, Modeller i socialt arbejde*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Järvinen , M., & Mik-Meyer, N. (2017). *Kvalitativ analyse*. Hans Reitzels Forlag
- Juul, S. (2009). *Recognition and judgement in social work*. In *European Journal of Social Work, Vol. 12, No. 4*.
- Juul, S., & Pedersen , K. B. (2012). *Samfundsvidenskabernes videnskabsteori - En indføring*. København: Hans Reitzels Forlag

- Kvale , S., & Brinkmann, S. (2009). *InterView - Introduktion til et håndværk*. København : Hans Reitzels Forlag
- Lungholt, H., & Metelmann, P. (2012). *Hvem spiser Boller i Karry? - EN INTRODUKTION TIL SAMFUNDSVIDENSKABELIG METODE I TEORI OG PRAKSIS*. Kommuneforlaget A/S.
- Meeuwisse, A., & Swärd, H. (2014). *Perspektiver på sociale problemer* . København: Hans Reitzels Forlag .
- Monrad, M., & Danneris, S. (2021). *Borgerinddragelse i Socialt Arbejde*. Forfatterne og samfundslitteratur.
- Rienecker, L., & Jørgensen, P. S. (2012). *Den gode opgave - håndbog i opgaveskrivning på videregående uddannelser*. Frederiksberg C: Samfundslitteratur.
- Rieper, O. (2004). *Håndbog i evaluering Metoder til at dokumentere og vurdere proces og effekt af offentlige indsatser*. AKF Forlaget
- Thagaard, T. (2004). *Systematik og indlevelse - En indføring i kvalitativ metode* . Akademisk Forlag.

Rapporter:

- Årsstatistik, D. (2020). *Temaanalyse: Vold mod kvinder og børn under Corona-pandemien*. København : Danner .
- BJERRE, S. (2021). *Voldsudsatte børn under Coronakrisen*. København: Mødrehjælpen Tema.
- *CTI for kvinder på krisecenter, Evaluering*. Deloitte (2019)
- Drøidal, K. B., & Gaardsted , K. (September 2020). *Årsstatistik 2019 - Kvinder og børn på kvindekrisecenter* . LOKK (Landsorganisation af Kvindekrisecentres).

- *Erfaringsopsamling: Etablering og drift af Nødkrisecenter København*. København: Danner (2020).
- Jensen, V. L., & Nielsen, S. L. (2005). *Når vold er hverdag – en undersøgelse af mænds vold mod kvinder i nære relationer*. København : VFC Socialt Udsatte og LOKK.
- Kendal, S. C., & Kampmann, U. (Januar 2011). *UD AF FAMILIENS VOLD (DEBAT OM INDSATSEN MOD VOLD I NÆRE RELATIONER)*. Mandag Morgen & TrygFonden.
- LIGESTILLING, M. F. (Marts 2019). *Handlingsplan til bekæmpelse af psykisk og fysisk vold i nære relationer* . København: Udenrigsministeriet.
- Ottosen, M. H., & Østergaard, S. V. (2018). *Psykisk partnevold, En kvantitativ kortlægning*. København: VIVE og forfatterne.
- Østergaard, S. V., & Ottosen , M. H. (2022). *Partnevold i Danmark*. København : VIVE – Viden til Velfærd Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

Web:

- *Council Of Europe*. (10. Marts 2022). Hentet fra <https://rm.coe.int/168046252f>
- *Dansk socialrådgiverforening*. (15. Marts 2022). Hentet fra IFSW – International federation of Social Workers: <https://socialraadgiverne.dk/om-dansk-socialraadgiverforening/internationalt-samarbejde/ifsw-international-federation-of-social-workers/>
- *Den Europæiske Menneskeretskonventionen*. (4. Maj 2022). Hentet fra Den Europæiske Menneskeretskonventionen : <https://menneskeret.dk/>
- *Institut for menneskerettigheder* . (4. maj 2022). Hentet fra Institut for menneskerettigheder : <https://menneskeret.dk/vold-naere-relationer>

- *Levudenvold.* (8. Februar 2022). Hentet fra Levudenvold.dk:
<https://levudenvold.dk/aktuelt/nyheder/flere-voldsramte-kvinder-har-sogt-hjaelp-pa-krisecenter-under-corona/>
- *LOKK.* (3. Marts 2022). Hentet fra <https://www.lokk.dk/viden-om-vold/hvad-er-vold/former-for-vold/>
- *News.un.org.* (8. Februar 2022). Hentet fra United Nations. UN News (Global perspective Human Stories) : <https://news.un.org/en/story/2020/04/1061052>
- *Proquest.* (20. februar 2022). Hentet fra <https://www.proquest.com/docview/2655566662/F8D3533C2908461CPQ/5>
- *Retsinformation.* (4. Maj 2022). Hentet fra Retsinformation:
<https://www.retsinformation.dk/eli/ta/2022/170>
- *Socialstyrelsen .* (8. Februar 2022). Hentet fra Socialstyrelsen.dk :
<https://socialstyrelsen.dk/nyheder/2019/vold-i-naere-relationer---nyt-tema-pa-vidensportalen>
- *Socialstyrelsen .* (10. April 2022). Hentet fra <https://socialstyrelsen.dk/nyheder/2018/viden-om-indbyrdes-vold-i-parforhold>

Artikler/statistikker:

- Gregersen, S. (17. Juli 2020). Voldsudsatte har haft det svært under corona - og har stadig brug for hjælp. *NetpunktDK*, s. 1-3.
- Høg, M. A., & Saidj, M. (26. November 2009). Voldsramte kvinder hjælpes til at hjælpe sig selv. *VIVE*.
- Jacobsen, R. F. (September 2021). *Lidt flere kvinder på kvindekrisecenter i 2020*. Danmarks Statistik.